

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

BRATISLAVA 2020

ANALÝZA VYBRANÝCH ASPEKTOV PODNIKANIA SZČO

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2020

Všetky práva vyhradené.

Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam grafov a tabuliek.....	4
Úvod.....	5
1. Súčasný stav podnikania formou živnosti na Slovensku.....	7
1.1 Vývoj počtu SZČO, podiel a význam pre podnikateľské prostredie.....	7
1.2 Problematika tzv. švarcsystému.....	8
1.3 Porovnanie súčasných podmienok podnikania formou živnosti a s.r.o.	9
1.4 Vývoj právnej regulácie s vplyvom na podnikanie živnostníka	13
2. Porovnanie daňovo-odvodového zaťaženia na modelových príkladoch	15
2.1 Zamestnanec	15
2.2 SZČO	16
2.3 Spoločnosť s r. o.	18
3. Ďalšie vybrané inštitúty typické pre podnikanie SZČO	20
3.1 Neobmedzené ručenie SZČO.....	20
3.2 Paušálne výdavky SZČO	22
3.3 Splatnosť faktúr	24
4. Porovnanie podmienok niektorých aspektov podnikania živnostníkov vo vybraných krajinách EÚ	27
4.1 Zdaňovanie príjmov fyzických osôb-podnikateľov 25 % sadzbou.....	27
4.2 Odvody SZČO a dobrovoľné úrazové poistenie	29
4.3 Súbeh podnikania formou živnosti a závislej práce v Českej republike	31
4.4 Neobmedzené ručenie SZČO.....	32
4.5 Paušálne výdavky SZČO	33
4.6 Splatnosť faktúr	34
Záver a odporúčania.....	36

Zoznam grafov

Graf 1 Počet SZČO a ich najpočetnejšej skupiny – živnostníkov	7
Graf 2 Podiel SZČO na podnikateľských subjektoch.....	8
Graf 3 Živnostníci bez zamestnancov a miera využívania tzv. švarcsystému.....	9
Graf 4 Daňovo-odvodové zaťaženie pri čistom príjme 700 eur – porovnanie – príklad Jozef	19

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Výhody a nevýhody podnikania na živnosť	10
Tabuľka 2 Daňovo-odvodové zaťaženie zamestnanca v r. 2019 – príklad Jozef.....	15
Tabuľka 3 Daňovo-odvodové zaťaženie SZČO v r. 2019 – príklad Jozef.....	16
Tabuľka 4 Daňovo-odvodové zaťaženie SZČO v r. 2020 – príklad Jozef.....	17
Tabuľka 5 Daňovo-odvodové zaťaženie konateľa s.r.o. v r. 2020 - príklad Jozef.....	18
Tabuľka 6 Daňovo-odvodové zaťaženie pri čistom príjme 700 eur – porovnanie právnych foriem	19
Tabuľka 7 Využitie inštitútu paušálnych výdavkov	24
Tabuľka 8 Porovnanie sociálneho poistenia SZČO pri hlavnej a vedľajšej činnosti za rok 2019	31

Úvod

Podnikanie samostatne zárobkovo činných osôb (ďalej len „SZČO“) má na Slovensku dlhoročnú a silnú tradíciu. Napokon, v prípade najpočetnejšieho spôsobu tohto podnikania, na základe zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon), t. j. **formou živnosti**¹, ide o najjednoduchšiu formu podnikania mikro, malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“). Vzhľadom na to, že popularita najjednoduchšej formy podnikania na Slovensku klesá, ako aj v reakcii na konkrétne podnety od zástupcov SZČO na Slovensku, sa prvá kapitola tejto analýzy venuje **zhodnoteniu súčasného stavu podnikania formou živnosti na Slovensku, porovnaniu podnikania formou živnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným** (ďalej len „s.r.o.“) **a identifikácii medzníkov v legislatíve**, ktoré podnikanie formou živnosti najviac ovplyvnili, či už pozitívne alebo negatívne.

Množstvo ľudí v produktívnom veku čelí dileme, akú právnu formu si vybrať pre výkon svojho povolania. **Atraktivita podnikania** v porovnaní s pracovným pomerom u zamestnávateľa, ako aj výber konkrétnej formy podnikania, je do značnej miery **ovplyvnený celkovým daňovo - odvodovým zaťažením**, ktorému jednotlivci v danom prípade podliehajú. Preto sa druhá kapitola analýzy venuje porovnaniu celkového daňovo-odvodového zaťaženia na **modelových príkladoch**. Cieľom tohto porovnania nie je dať definitívny návod, ktorú právnu formu si vybrať pre účely výkonu svojho povolania, ale jednoduchým spôsobom poskytnúť **všeobecný pohľad na daňovo-odvodové zaťaženie jednotlivých právnych foriem**.

Tretia kapitola tejto analýzy sa venuje ďalším vybraným inštitútom typickým pre podnikanie SZČO - **splatnosti faktúr, neobmedzenému ručeniu a paušálnym výdavkom SZČO**, teda trom zo 7 oblastí, ktoré si vyžadujú podrobnejšie preskúmanie s cieľom prehodnotiť efektívnosť ich uplatňovania. Doba splatnosti faktúr so sebou často prináša riziko druhotnej platobnej neschopnosti, preto sa analýza zaoberá priemernou splatnosťou faktúr a jej porovnaním s okolitými štátmi. Zároveň je potrebné si uvedomiť jeden zo základných rozdielov medzi SZČO a obchodnými spoločnosťami, nakoľko SZČO ručia za svoje záväzky neobmedzene, celým svojím majetkom. Súčasne sme poukázali na zákonnú možnosť úpravy rozsahu majetku patriaceho do bezpodielového vlastníctva manželov (ak je jeden z manželov SZČO), čím SZČO môže eliminovať riziko straty osobného majetku. Záver tejto kapitoly sa zameriava na výhodnosť využitia inštitútu paušálnych výdavkov.

Rozdiely v právnej úprave podnikania ako takého sú v rôznych členských štátoch Európskej únie (ďalej len „EÚ“) pochopiteľné. Cieľom štvrtej kapitoly analýzy je však z hľadiska vybraných inštitútov poukázať na menšie či väčšie **rozdiely v podnikaní fyzických osôb, resp. SZČO v jednotlivých štátoch**, berúc do úvahy prirodzene rozdielne kultúrne, spoločenské a právne prostredie, pričom sa zameriava na porovnanie, ako ku kľúčovým finančným a administratívnym povinnostiam pristupuje právna úprava vo vybraných členských štátoch EÚ a v čom spočívajú hlavné rozdiely.

Posledná kapitola analýzy nadväzuje na vyššie, podrobne preskúmané vybrané aspekty podnikania SZČO a závery a odporúčania z nich vyplývajúce. Cieľom tejto kapitoly je **návrh niekoľkých alternatívnych riešení**, ktoré by potenciálne mohli viesť k zlepšeniu podnikania SZČO. Jednotlivé návrhy vychádzajú z úpravy živnostenského podnikania v iných krajinách a celospoločenskej diskusie, ktorá sa na Slovensku k problematike živnostenského podnikania

¹ živnosť je jednou zo samostatne zárobkových činností, predstavuje užší pojem, teda podmnožinu samostatne zárobkovej činnosti. Živnostenský zákon vymenúva činnosti, ktoré nie sú živnosťou, typickým príkladom sú tzv. slobodné povolania, ktoré sú regulované osobitnými predpismi – konkrétnymi špecifickými zákonmi upravujúcimi výkon danej profesie.

vedie už niekoľko rokov. Jednotlivé alternatívne alebo zmierňujúce opatrenia možno aplikovať tak osobitne, ako aj niektoré z nich kombinovať.

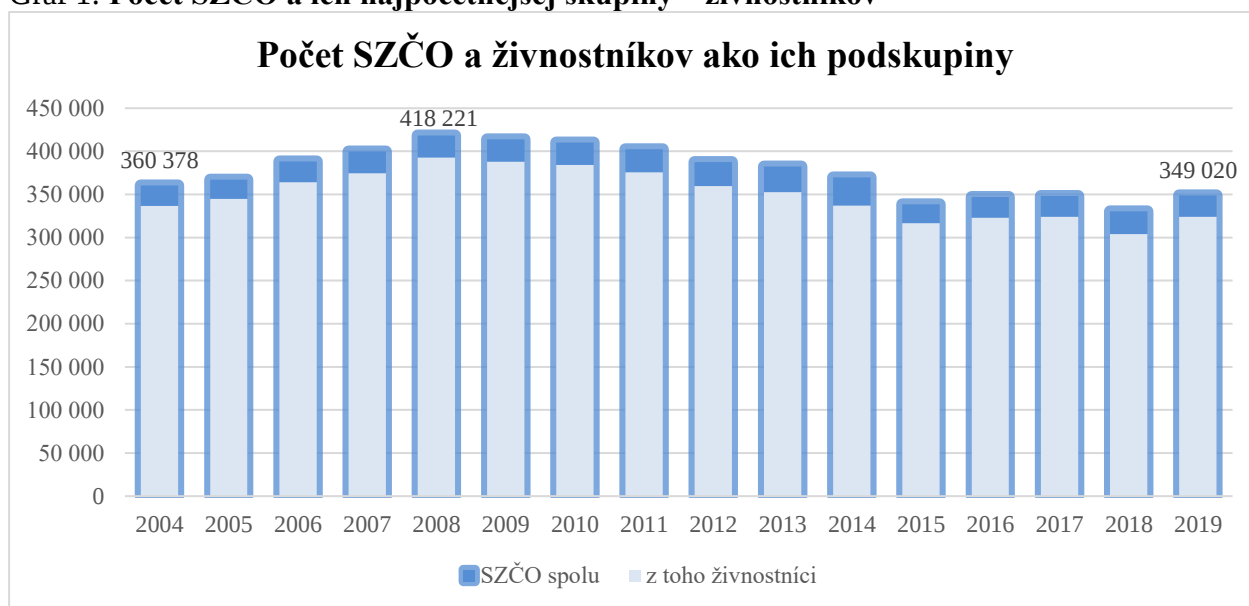
1. Súčasný stav podnikania formou živnosti na Slovensku

Podnikanie SZČO má na Slovensku dlhoročnú a silnú tradíciu. Napokon, v prípade najpočetnejšieho spôsobu tohto podnikania, na základe **zákona č. 455/1991 o živnostenskom podnikaní** (živnostenský zákon), t. j. formou živnosti, ide o najjednoduchšiu formu podnikania MSP. Podľa aktuálnych štatistík **počet SZČO na Slovensku medziročne narástol**, keď podľa údajov z Registra organizácií (ďalej len „RO“) vedenom Štatistickým úradom SR (ďalej len „ŠÚ SR“), bolo v roku 2019 viac ako 349 000 SZČO, čo predstavuje **nárast o takmer 19 000 SZČO** v porovnaní s rokom 2018².

1.1 Vývoj počtu SZČO, podiel a význam pre podnikateľské prostredie

Vývoj počtu SZČO a taktiež ich najpočetnejšej podskupiny – **živnostníkov** – zobrazuje nižšie uvedený **graf č. 1**. Na základe pozorovaných hodnôt môžeme rozlíšiť dve obdobia v rámci časového radu - do roku 2008, a po roku 2008. Od roku 2004 do roku 2008 vzrástol počet SZČO o viac než 16 %, pričom od roku 2008 do roku 2019 klesol o viac než 16 %. V roku 2019 bol teda počet SZČO v porovnaní s rokom 2004 nižší o 11 358, resp. nižší o 3,2 %. Najzásadnejší pokles v počte SZČO nastal medzi rokmi 2013 a 2015, keď počet SZČO klesol o viac než 43 700. S najväčšou pravdepodobnosťou môžeme tento pokles pripísať, okrem mnohých iných legislatívnych zmien podrobnejšie popísaných pod tabuľkou č. 1, najmä zmene spôsobu uplatňovania paušálnych výdavkov účinného od 01.01.2013, keď bol zavedený strop pre uplatnenie maximálnych paušálnych výdavkov vo výške 5 040 eur ročne.

Graf 1: Počet SZČO a ich najpočetnejšej skupiny – živnostníkov

Zdroj: RO ŠÚ SR

Význam SZČO pre národné hospodárstvo je nepopierateľný, nakoľko MSP tvoria až 99,9 % podielu z celkového počtu podnikateľských subjektov na Slovensku (59 % pritom tvoria fyzické osoby-podnikatelia), poskytujú v podnikovej ekonomike pracovné príležitosti takmer 75 % aktívnej pracovnej sily a podieľajú sa viac ako 50 % na hrubej produkcii a tvorbe pridanej hodnoty.

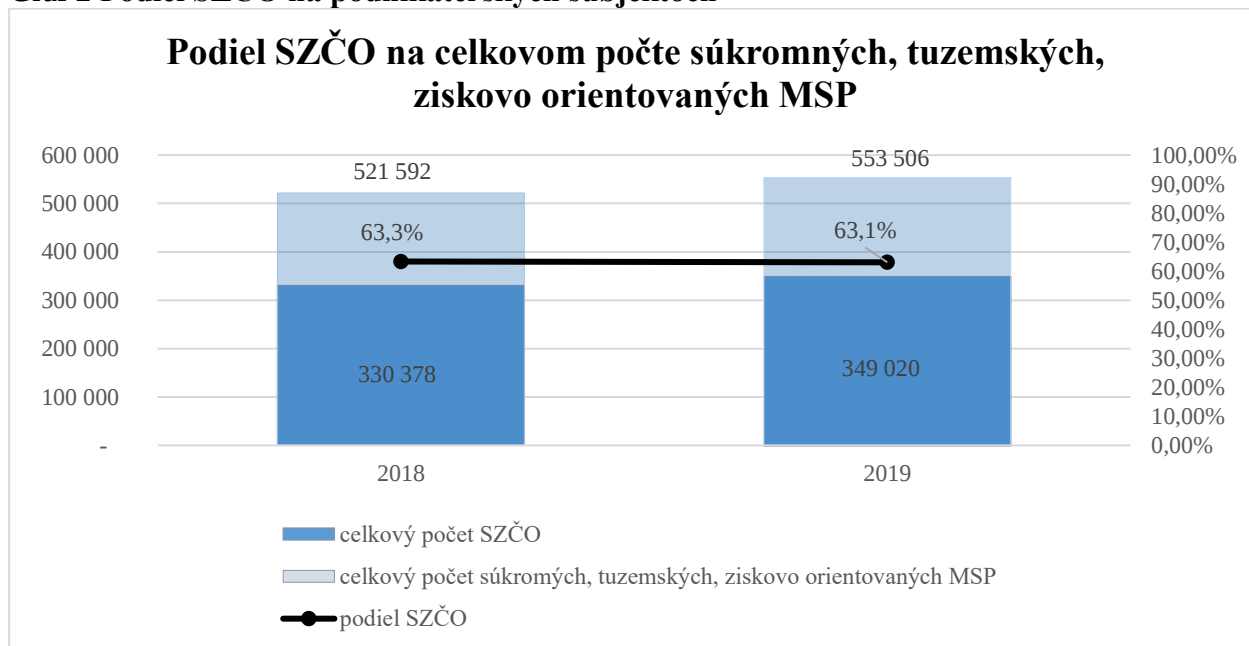
Nižšie uvedený **graf č. 2** zobrazuje **podiel SZČO na všetkých súkromných, tuzemských a ziskovo orientovaných MSP**. Údaje použité pre účely výpočtu podielov pochádzajú z RO

² Vlastné spracovanie na základe dát dostupných na stránke [Štatistického úradu](#).

ŠÚ SR a boli spracované Slovak Business Agency. Z celkového počtu skúmaných subjektov boli vynechané štátne a družstevné podniky, podniky s vlastníctvom územnej samosprávy, združení, politických strán a cirkví, ako aj medzinárodné podniky.

Podiel SZČO na všetkých súkromných, tuzemských a ziskovo orientovaných MSP v roku 2018 predstavoval 63,3 %, pričom v roku 2019 to bolo len o čosi menej, a to 63,1 %.

Graf 2 Podiel SZČO na podnikateľských subjektoch

Zdroj: RO ŠÚ SR, vlastné spracovanie

1.2 Problematika tzv. švarcsystému

Oficiálne údaje o počte SZČO ako o fyzických osobách-podnikateľoch však nezohľadňujú na Slovensku pomerne často sa vyskytujúci fenomén, ktorým je formálne vystupovanie niektorých fyzických osôb ako živnostníkov, reálne však vykonávajúcich činnosť naplňajúcu znaky závislej práce podľa zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce (ďalej len „Zákonník práce“), t. j. vzťah nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, práca vykonávaná podľa pokynov zamestnávateľa, v mene zamestnávateľa a v pracovnom čase určenom zamestnávateľom).

Ide o zaužívaný pojem známy ako **tzv. švarcsystém**³, pri ktorom vykonávaná činnosť vykazuje sice známkys závislej práce, avšak medzi zadávateľom a vykonávateľom práce neexistuje pracovný pomer založený pracovnou zmluvou, ale obchodno-právny vzťah, ktorého cieľom je daňovo-odvodová optimalizácia oboch strán tohto právneho vzťahu. Švarcsystém je obvyklý najmä v stavebníctve, je však možné stretnúť sa s ním aj v iných odvetviach.

Právne aspekty švarcsystému upravuje najmä [zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní](#), ktorý tento systém zakazuje. Švarcsystém je zákonom chápaný ako závislá práca, ktorú vykonáva fyzická osoba so statusom podnikateľa bez toho, aby medzi nimi existoval pracovnoprávny alebo štátnozamestnanecký pomer podľa Zákonníka práce. Závislá

³ Pomenovaný podľa českého podnikateľa Miroslava Švarce, ktorý ako jeden z prvých vo významnej miere využíval namiesto práce zamestnancov služby SZČO. Táto praktika bola následne zakázaná, zaužívaným názvom sa však druh závislej práce formálne samostatných podnikateľov označuje dodnes.

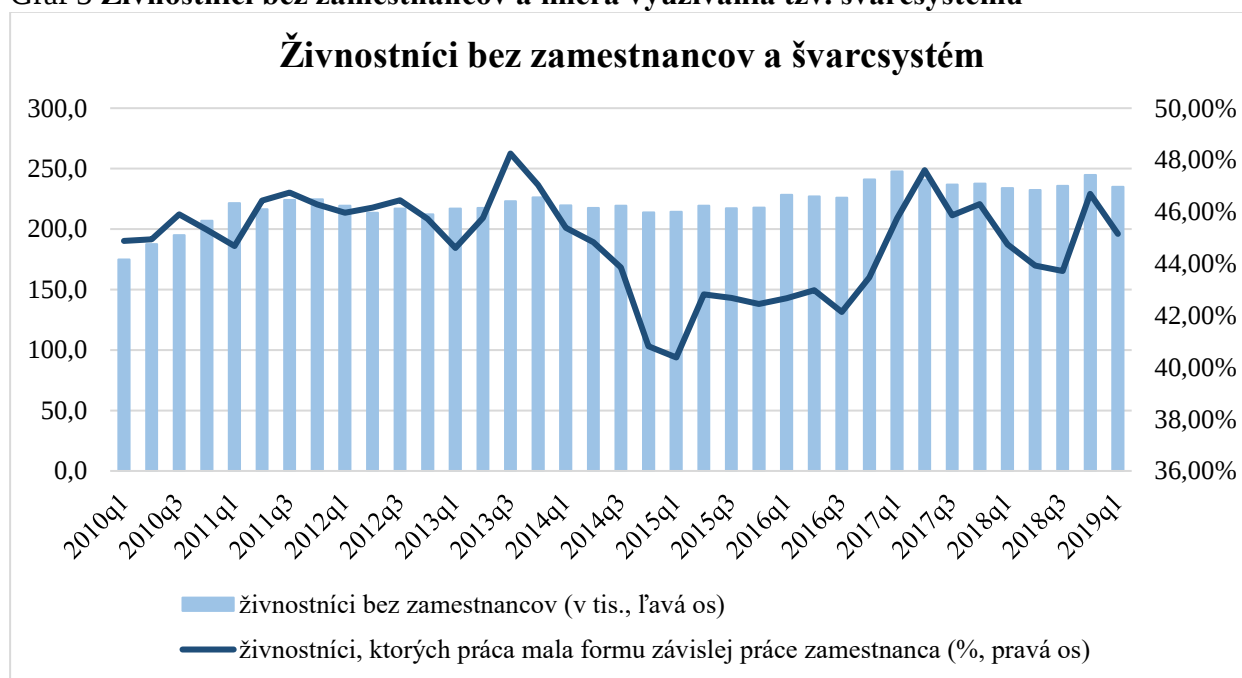
práca je definovaná v ustanovení § 1 ods. 2 Zákonníka práce, podľa ktorého subjekt pracuje v režime závislej práce, ak prácu vykonáva:

- vo vzťahu nadriadenosti a podriadenosti,
- osobne,
- podľa pokynov toho, pre koho pracuje,
- v mene toho, pre koho pracuje,
- v pracovnom čase určenom osobou, pre ktorú pracuje.

Aj v tomto prípade však existujú výnimky vzťahujúce sa na „zamestnávanie“ rodinných príslušníkov.

Nižšie uvedený **graf č. 3** zobrazuje vývoj počtu živnostníkov, u ktorých neboli evidovaní zamestnanci (ľavá os), a taktiež **podiel z týchto živnostníkov, ktorých práca vykazovala formu závislej práce** (pravá os). Tieto údaje získané z [Výberového zisťovania pracovných síl, ktoré kvartálne realizuje ŠÚ SR](#) prostredníctvom jednak osobných rozhovorov, ako aj na diaľku s pomocou elektronických dotazníkov na vzorke 10 250 bytov (0,6 % všetkých trvalo obývaných bytov na území SR) ukazujú, že v 1. kvartáli 2019 približne 235 000 živnostníkov nemalo zamestnancov, pričom až v 45 % prípadov vykazovala práca týchto živnostníkov známky závislej činnosti. V rokoch 2010 až 2019 sa toto percento pohybovalo medzi približne 48 % (3. kvartál 2013) a 40 % (1. kvartál 2015).

Graf 3 Živnostníci bez zamestnancov a miera využívania tzv. švarcsystému

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie SBA

1.3 Porovnanie súčasných podmienok podnikania formou živnosti a s.r.o.

Pri rozhodnutí začať podnikat' zvažuje väčšinou fyzická osoba jednu z dvoch foriem podnikania – podnikanie na základe živnostenského oprávnenia (najčastejšie využívaná forma samostatne zárobkovej činnosti) alebo prostredníctvom obchodnej spoločnosti, väčšinou s.r.o. Každá z týchto foriem podnikania prináša svoje výhody aj nevýhody. Nakoľko sa táto analýza prioritne zaoberá podnikaním formou živnosti, v nižšie uvedenej **tabuľke č. 1** sú uvedené hlavné

pozitíva a negatíva podnikania formou živnosti, v porovnaní s inými formami podnikania, najmä formou s. r. o.

Tieto povinnosti sú vybraté a zhrnuté na základe porovnania objektívnych výhod a nevýhod podnikania formou živnosti oproti iným obdobným formám podnikania:

Tabuľka 1 Výhody a nevýhody podnikania na živnosť

Výhody podnikania na živnosť	Nevýhody podnikania na živnosť
Otvorenie živnostenského oprávnenia je rýchle, jednoduché a lacné - trvanie cca 2 dni - poplatok je 5 eur za jednu činnosť pri voľnej živnosti, v prípade remeselnej či viazanej 15 eur (v prípade postupu elektronicky cez portál www.slovensko.sk je poplatok nulový pri voľnej živnosti a pri remeselnej a viazanej živnosti je vo výške 7,5 eur) - pri postupe cez Jednotné kontaktné miesto priamo registrácia na daňový úrad aj príslušnú zdravotnú poisťovňu - vs. napr. založenie s.r.o. trvá minimálne 10 dní, je komplikované z hľadiska administratívnej náročnosti (množstvo sprievodných dokumentov, ktoré je potrebné predložiť k zápisu do obchodného registra) poplatok za založenie sa pohybuje okolo 250 eur, povinnosť zložiť základné imanie minimálne vo výške 5 000 eur (povinnosť vložiť základné imanie na účet v banke je od roku 2016 zrušená, základné imanie a vklady ako také sa však nezrušili, zjednodušil sa iba spôsob preukázania ich splatenia) požiadať o zápis do obchodného registra, bežná fyzická osoba bez právnického či ekonomického vzdelania využíva postup cez rôzne firmy špecializované na zakladanie s.r.o.	Nemožnosť ustanoviť si obchodné meno, len dodatok k vlastnému menu a priezvisku - SZČO podniká povinne pod svojím menom, ku ktorému môže pridať dodatok, t. j. z hľadiska marketingu môže ísť o značnú nevýhodu - napr. s.r.o. podniká pod obchodným menom, ktoré si zakladateľ zvolí pri jej založení, pozostáva z vymysleného názvu a označenia právnej formy
Administratívne zaťaženie je relatívne nízke - vo väčšine prípadov postačuje komunikácia s daňovým úradom, Sociálnou poisťovňou a zdravotnou poisťovňou - vs. napr. s.r.o. navyše schvaľuje účtovné závierky, zvoláva valné zhromaždenia, je povinná do obchodného registra zapísať konečného užívateľa výhod a pod.	Povinná elektronická komunikácia s finančnou správou od 1.7.2018 - nakoľko formou živnosti, ako najtradičnejšej formy podnikania na Slovensku, podniká aj množstvo starších ľudí, pri absencii základnej počítačovej gramotnosti to pre nich predstavuje závažný problém (aj z dôvodu značne neuplynulého prechodu na novú povinnosť bez dostatočne dlhej legisvakačnej doby)
Spracovanie účtovníctva je jednoduché a možno ho spracovať svojpomocne - vedie sa jednoduché účtovníctvo, ktoré si aj bežná fyzická osoba bez vyššieho vzdelania dokáže spracovať sama, ak používa 60 %	Menej dôveryhodný imidž pre finančné inštitúcie - napr. pri žiadosti o hypotekárny úver samotnej fyzickej osoby, pričom prítomnosť podmienok

paušálne výdavky, tak jej odpadá aj táto povinnosť a vedie len základnú evidenciu - vs. napr. s.r.o. je povinná viesť podvojnú účtovníctvo, čo si vyžaduje ďalšie náklady na účtovnú firmu, prípadne softvér, svojpomocne to bez základov účtovníctva nezvládne	pri preukazovaní príjmu sa líši v závislosti od banky
Možnosť využiť 60 % paušálne výdavky - bez potreby archivovať a fotiť pokladničné bloky preukazujúce skutočné výdavky - vs. napr. s.r.o. je povinná viesť účtovníctvo o skutočných výdavkoch, archivovať a fotiť pokladničné bloky, čo vyžaduje administratívne aj finančné náklady	Nemožnosť zahrnúť do výdavkov prijaté neuhradené faktúry - vs. napr. v s.r.o. je to možné Nemožnosť zahrnúť do výdavkov náklady za tzv. domácu kanceláriu - týka sa to najmä uplatňovania nákladov na energie, platby do fondu opráv, poistenie či daň z nehnuteľnosti a pod. - absentuje jednoznačné určenie kritérií na postup pri uplatňovaní týchto nákladov priamo v zákone - napr. v českej právnej úprave sa uplatňovanie nákladov spojených s nehnuteľnosťou využívanou jednak na činnosť, z ktorej plynú príjmy z podnikania a sčasti na súkromné účely, výslovne ustanovilo v zákone o dani z príjmov - ak by uvedená právna úprava existovala, oproti s.r.o. by bol postup v prípade zahrnutia nákladov súvisiacich s kanceláriou v priestoroch bytu SZČO jednoduchší (do úvahy prichádza prenájom časti domu/bytu spoločníka „vlastnej“ s.r.o.)
Daňové zaťaženie pri nižších príjmoch je nižšie - daň z príjmu pri živnosti je pri základe dane do 176,8 násobku životného minima vo výške 19 %⁴ - vs. napr. daň z príjmu pri s.r.o. je vo výške 21 % a ak si jediný spoločník vyplátí zisk, tak tento s.r.o. ešte raz zdaňuje sadzbou 7 %, čím dochádza v podstate k dvojitému zdaneniu	Vyššie daňové zaťaženie pri vyšších príjmoch - daň z príjmu pri živnosti je pre časť základu dane nad 176,8 násobku životného minima vo výške 25 % - vs. napr. pri s.r.o. platí rovná daň z príjmu bez ohľadu na výšku dosiahnutých príjmov
Odvodové zaťaženie je vyššie, ale aj zodpovednejšie voči sebe - 1. rok SZČO neplatí odvody do Sociálnej poisťovne vo forme preddavkov, preddavky platí len do zdravotnej	Povinnosť platiť odvody podľa reálneho príjmu resp. aj pri absencii príjmu - nakoľko odvody sa vypočítavajú na základe posledného podaného daňového priznania - vs. napr. v s.r.o. sa dá optimalizovať, napr. konateľ s.r.o. môže byť zamestnaný aj na 1/8

⁴ Od 1.1.2020 je v platnosti nová znížená sadzba dane z príjmov vo výške 15 % pre fyzické osoby-podnikateľov a právnické osoby zavedená novelou zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“). Prvýkrát je možné zníženú sadzbu využiť v roku 2021 za zdaňovanie obdobie začínajúce najskôr 1.1.2020.

poist'ovne, v ďalších rokoch odvody platí podľa reálneho príjmu - vs. napr. pri s.r.o. sa plateniu odvodov dá úplne vyhnúť alebo ich znížiť na minimum, ale z hľadiska dlhodobého ide o konanie, ktoré danú osobu ukracuje o dávky plynúce zo sociálneho poistenia (napr. pre prípad PN, invalidity, odchodu do dôchodku, atď.)	úväzok na minimálnu mzdu vo svojej firme, vďaka čomu zaplatí veľmi nízke odvody a aj v prípade úhrady 7 % z vyplatených dividend zo zisku je čistý zisk v porovnaní so ziskom zo živnosti vyšší
Možnosť uplatniť si nezdaniteľnú časť základu dane a daňový bonus na dieťa - nezdaniteľnú časť základu dane v roku 2019 vo výške 3 937,35 eur na daňovníka - na jedno vyživované dieťa daňový bonus v roku 2019 vo výške 266,04 eur - vs. napr. v s.r.o. takto znížiť daňovú povinnosť nie je možné	V prípade súbehu so zamestnaním dochádza ku kumulácii príjmov - nezdaniteľnú časť základu dane si možno uplatniť iba raz, t. j. ak už bola uplatnená pri príjmoch zo zamestnania, nie je možné ju druhýkrát uplatniť pri príjmoch zo živnosti, pri rastúcich príjmoch sa dokonca znižuje ak je základ dane vyšší ako 100-násobok sumy životného minima (cca. 20 000 eur) - vs. napr. pri súbehu zamestnania a podnikania formou s.r.o. sa vyplatený zisk po zdanení 7 % zrážkovou daňou už nezapočítava do celkového príjmu fyzickej osoby a tým neznižuje nezdaniteľnú časť základu dane
Možnosť totožného bankového účtu na podnikanie so súkromným bankovým účtom	Menej dôveryhodný imidž pre obchodných partnerov - účtovnú závierku si nemožno nájsť on-line, rovnako ani prepojenia na iné osoby
Možnosť pozastaviť podnikanie na 3 roky a ukončiť ho jednoducho a rýchlo - nenáročný administratívny úkon, ktorý zvládne svojpomocne (ak nemá záväzky) - vs. napr. ukončenie činnosti s.r.o. je administratívne a finančne náročný proces, možností je viacero (od likvidácie až po predaj), prerušiť ju nie je možné	Neobmedzené ručenie celým svojím majetkom - t. j. nielen obchodným ale aj osobným - ohrozuje najmä tie SZČO, u ktorých pri výkone prác hrozí spôsobenie škody (napr. stavebné práce) - v prípade existencie manželstva sa ručí celým spoločným majetkom manželov (ak nedošlo vopred k zrušeniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov z dôvodu podnikania) - vs. napr. s.r.o. ručí svojím majetkom, pričom samotní spoločníci ručia za záväzky spoločnosti len do výšky nesplateného základného imania, resp. len do výšky svojho nesplateného vkladu - vs. napr. zamestnanec, zodpovedá za skutočnú škodu, ktorú zavinil, v prípade nedbanlivosti do výšky štvornásobku jeho priemerného mesačného zárobku
Možnosť získať od ÚPSVaR príspevok na rozbeh podnikania - vs. napr. pri s.r.o. to nie je možné	Menšia šanca uspieť vo verejnom obstarávaní či v žiadostiach o fondy a granty - z dôvodu administratívne, právne i personálne náročného procesu

Zdroj: vlastné spracovanie SBA

1.4 Vývoj právnej regulácie s vplyvom na podnikanie živnostníka

Vyššie uvedené výhody a nevýhody podnikania živnostníkov sú dôsledkom nastavenia právnej regulácie, ktorá podnikanie formou živnosti upravuje, pričom jej vývoj za posledné roky by bolo možné zhrnúť do nasledovných zásadných legislatívnych zmien či už s pozitívnym (+) alebo negatívnym (-) vplyvom na podnikanie SZČO:

1. Koeficient, ktorým sa delí vymeriavací základ pri výpočte výšky odvodov sa ustálil v roku 2015 na 1,486. Rok predtým bol koeficient vo výške 1,6 a v roku 2012 dokonca vo výške 2 (novela č. 140/2015 Z. z. zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, od 1.7.2015) (-)
2. Povinné transferové oceňovanie obchodov realizovaných medzi prepojenými subjektmi (novela č. 333/2014 Z. z. zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, od 1.1.2015) (-)
3. Vypustenie povinnosti zložiť zábezpeku na DPH - ak žiadateľ o registráciu pre DPH je zdaniteľnou osobou pripravujúcou sa na podnikanie (novela č. 268/2015 Z. z. zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty, od 1.1.2016) (+)
4. Nový spôsob odvodu DPH - až po prijatí platby - pri obrate do 100 000 eur (novela č. 268/2015 Z. z. zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty, od 1.1.2016) (+)
5. Úprava paušálnych výdavkov - zvýšenie zo 40 na 60 % z úhrnu príjmov a zmena maximálnej výšky paušálnych výdavkov z 5 040 eur ročne na 20 000 eur ročne (novela č. 341/2016 Z. z. zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, od 1.1.2017) (+)
6. Zrušenie zdravotných odvodov z dividend plynúcich fyzickým osobám za zdaňovacie obdobie 2017 a zavedenie zdaňovania dividend 7 % zrážkou (novela č. 341/2016 Z. z. zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, od 1.1.2017) (-)
7. Zvýšenie maximálneho vymeriavacieho základu pre sociálne odvody z 5 na 7-násobok priemernej mzdy za rok (t-2) (novela č. 285/2016 Z. z. zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, od 1.1.2017) (-)
8. Zrušenie maximálnych vymeriavacích základov pre zdravotné odvody (novela č. 356/2016 Z. z. zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení, od 1.1.2017) (-)
9. Predĺženie doby archivácie účtovných dokumentov z 5 na 10 rokov (novela č. 275/2017 Z. z. zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, od 1.1.2018) (-)
10. Koniec zaraďovania výdavku do 500 eur za príležitostnú prácu do nákladov (novela č. 344/2017 Z. z. zákona o dani z príjmov, od 1.1.2018) (-)
11. Povinná elektronická komunikácia s finančnou správou (novela č. 267/2017 Z. z. zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok), od 1.1.2018 sa rozširuje na všetky právnické osoby zapísané v obchodnom registri a od 1.7.2018 aj na všetky fyzické osoby - podnikateľov) (-/+)
12. Koniec predkladania výpisu z listu vlastníctva, z obchodného a živnostenského registra, ako aj výpisu z registra trestov (novela č. 177/2018 Z. z. zákona č. 330/2007 Z. z. o registri trestov, zákona o správnom konaní a zákona o obchodnom registri, od 1.9.2018 výpis z listu vlastníctva a výpisy z obchodného a živnostenského registra a od 1.1.2019 výpis z registra trestov) (+)
13. Zníženie sadzby DPH na ubytovacie služby z 20 % na 10 % (novela č. 323/2018 Z. z. zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty, od 1.1.2019) (+)

- 14.** Rozšírenie priameho elektronického prepojenia registračných pokladníc na Finančnú správu – E-Kasa (novela č. 368/2018 Z. z. zákona č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice, od 1.7.2019) (-/+)
- 15.** Zníženie dane z príjmov z 21 na 15 % pre podnikateľov s ročným obratom do 100 000 eur (novela č. 315/2019 Z. z. zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, od 1.1.2020) (+)
- 16.** Zvýšenie hranice pre platenie preddavkov u fyzických aj právnických osôb z 2 500 eur na 5 000 eur (novela č. 301/2019 Z. z. zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, od 1.1.2020) (+)

2. Porovnanie daňovo-odvodového zaťaženia na modelových príkladoch

Množstvo ľudí v produktívnom veku čelí dileme, akú právnu formu si vybrať pre výkon svojho povolania. **Atraktivita podnikania v porovnaní s pracovným pomerom u zamestnávateľa**, ako aj výber konkrétnej právnej formy podnikania, je do značnej miery ovplyvnený celkovým daňovo-odvodovým zaťažením, ktorému jednotlivci v danom prípade podliehajú. Preto sa jednotlivé podkapitoly tejto časti analýzy budú venovať porovnaniu celkového daňovo - odvodového zaťaženia formou modelových *príkladov* slobodného a bezdetného účtovníka Jozefa, ktorý nemá úver na bývanie, a ktorý môže účtovnícku činnosť vykonávať buď ako zamestnanec na trvalý pracovný pomer, alebo ako SZČO, alebo prostredníctvom s.r.o., v ktorej bude jediným spoločníkom.

Za účelom porovnania celkového daňovo-odvodového zaťaženia budeme predpokladať, že Jozef dosiahne či už ako zamestnanec, SZČO alebo jediný spoločník vo vlastnej s.r.o., čistý mesačný príjem vo výške 700 eur. Cieľom tohto porovnania nie je dať definitívny návod, ktorú právnu formu si vybrať pre účely výkonu svojho povolania, ale jednoduchým spôsobom poskytnúť všeobecný pohľad na daňovo-odvodové zaťaženie jednotlivých právnych foriem. I keď sa percentuálne daňovo-odvodové zaťaženie naprieč právnymi formami môže mierne líšiť v závislosti od toho, či má napr. jednotlivec úver na bývanie, a/alebo deti, všeobecný trend zostáva nezmenený – z hľadiska maximalizácie súčasného čistého príjmu predstavujú vlastná s.r.o. a podnikanie na živnosť výhodnejšie formy ako výkon činnosti v trvalom pracovnom pomere.

2.1 Zamestnanec

Celkové mesačné daňovo-odvodové zaťaženie v roku 2020 v prípade, že Jozef je **zamestnanec**, a teda má uzatvorený pracovný pomer u svojho zamestnávateľa, vyzerá nasledovne:

Tabuľka 2 Daňovo-odvodové zaťaženie zamestnanca v r. 2019 – príklad Jozef

Zamestnanec	Mesačne
Hrubá mzda	898,28 eur
Odvodová sadzba zamestnávateľa	35,2 %
Celkové náklady práce	1214,47 eur
Odvodová sadzba zamestnanca	13,4 %
Čiastkový základ dane (ČZD)	777,91 eur
NČZD 2020	367,85 eur
Základ dane	410,06 eur
Preddavok na dani z príjmov (19 % * základ dane)	77,91 eur
Daňový bonus	-
Čistá mzda (zaokrúhlene)	700,00 eur
Čistá mzda/cena práce	57,64 %

Zdroj: vlastné spracovanie SBA

Celková odvodová sadzba zamestnávateľa predstavuje **35,2 %** z hrubej mzdy, ktorá je vymeriavacím základom pre výpočet poisťného - **25,2 %** z hrubej mzdy odvádza zamestnávateľ za svojho zamestnanca do Sociálnej poisťovne (nemocenské, starobné, invalidné, úrazové a garančné poistenie, ako aj poistenie v nezamestnanosti a do rezervného fondu solidarity), **10 %** z hrubej mzdy odvádza zamestnávateľ na zdravotné poistenie.

Celková odvodová sadzba zamestnanca predstavuje **13,4 %** z hrubej mzdy - **9,4 %** z hrubej mzdy odvádza zamestnanec do Sociálnej poisťovne (nemocenské, starobné, invalidné a poistenie v nezamestnanosti), **4 %** z hrubej mzdy odvádza na zdravotné poistenie.

Po sčítaní hrubej mzdy a celkových odvodov zamestnávateľa dostaneme **celkové náklady práce**, ktoré u zamestnanca Jozefa predstavujú **1 214,47 eur**. Ak od hrubej mzdy odpočítame odvody zamestnanca, dostaneme **čiastkový základ dane** vo výške **777,91 eur**. Od čiastkového základu dane následne odpočítame **nezdaniteľnú časť základu dane** (ďalej len „NČZD“), ktorá je určená vo výške 19,2 násobku sumy životného minima a ktorá pre rok 2020 predstavuje **367,85 eur**. Po tomto odpočte získame základ dane, ktorý je následne zdanený **19 % sadzbou dane z príjmu** fyzických osôb. Nakoľko je Jozef slobodný, bezdetný a taktiež predpokladáme, že nemá úver na bývanie, nemá nárok na uplatnenie daňového bonusu či už na dieťa, alebo na zaplatené úroky. Po zaplatení daní a odvodov zostane Jozefovi na konci mesiaca „v čistom“ 700 eur. To znamená, že pomer čistej mzdy (700 eur) a celkovej ceny práce z pohľadu zamestnávateľa (1 214,47 eur) predstavuje **57,64 %**.

2.2 SZČO

Pri výpočte celkového mesačného daňovo-odvodového zaťaženia v roku 2020 v prípade, že Jozef vykonáva túto činnosť ako SZČO, budeme predpokladať, že živnosť bola založená k 01.01.2019. Nakoľko povinnosť platiť **zdravotné odvody** vzniká Jozefovi odo dňa, kedy sa stal SZČO, bol Jozef povinný v každom mesiaci roka 2019 platiť mesačné odvody do svojej zdravotnej poisťovne v minimálnej výške platnej pre rok 2019, a to konkrétne **66,78 eur**. Výška tohto minimálneho mesačného odvodu na zdravotné poistenie pre SZČO sa každoročne počíta ako **14 % z minimálneho vymeriavacieho základu**, ktorý predstavuje **50 % priemernej mesačnej mzdy** v kalendárnom roku, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa platí poistné. V našom prípade sa teda minimálny mesačný odvod na zdravotné poistenie v roku 2019 bude počítať ako 14 % zo 477 eur (=66,78 eur), ktoré predstavujú 50 % priemernej mzdy dosiahnutej v hospodárstve SR v roku 2017.

Čo sa týka **sociálnych odvodov**, ich výška sa odvíja od príjmu, ktorý SZČO dosiahla svojou činnosťou v predchádzajúcom kalendárnom roku. Nakoľko Jozef v predchádzajúcom kalendárnom roku (t. j. v roku 2018) nepodnikal, a teda nevykazoval žiadne príjmy ako SZČO, nie je povinný v roku 2019 platiť žiadne sociálne odvody.

Taktiež pre účely výpočtu predpokladáme, že Jozef si uplatňoval **paušálne výdavky vo výške 60 %** z dosiahnutých príjmov. Základ dane bude zdanený **19 % sadzbou dane z príjmov** platnú pre fyzické osoby-podnikateľov v roku 2019 v prípade, že ich základ dane nepresiahol 176,8-násobok sumy platného životného minima stanoveného pre rok 2019. Celkové daňovo - odvodové zaťaženie Jozefa teda v mesiaci „x“ roka 2019 vyzeralo nasledovne:

Tabuľka 3 Daňovo-odvodové zaťaženie SZČO v r. 2019 – príklad Jozef

Živnostník (60 % PV)	Mesačne
Zdaniteľné príjmy (A)	2 135,03 eur
Daňové výdavky (B)	1 281,02 eur
Odvody do ZP - minimálne, 2019 (C)	66,78 eur
Čiastkový základ dane (ČZD) (A)-(B)-(C)	787,23 eur
NČZD 2019	328,12 eur
Daň (19% * (ČZD – NČZD))	87,23 eur
Čistý príjem	700,00 eur

Zdroj: vlastné spracovanie SBA

Ak predpokladáme, že Jozef dosiahol vyššie uvedený hospodársky výsledok v každom mesiaci roka 2019, potom jeho príjem z podnikania v roku 2019 jednoznačne presiahol 12-násobok 50 % priemernej mesačnej mzdy za rok 2018, a to konkrétne **6 078 eur**, čím mu podľa ustanovení **zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení** (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) v roku 2020 vzniká povinnosť platiť preddavky na sociálne poistenie.

Jeho mesačný vymeriavací základ pre výpočet sociálneho a zdravotného poistenia v roku 2020, ktorý sa počíta ako mesačný čiastkový základ dane navýšený o odvedené poistné, následne delený koeficientom stanoveným v zákone o sociálnom poistení vo výške 1,486, predstavuje sumu **575 eur** (= [787,23 eur ako mesačný ČZD v roku 2019 + 66,78 eur ako minimálny mesačný zdravotný odvod za rok 2019]/1,486).

Čo sa týka zdravotných odvodov, SZČO ich platí vo výške **14 %** z tohto vymeriavacieho základu. V porovnaní so zamestnancom odvádza SZČO do Sociálnej poisťovne nižšie percentuálne odvody – zatiaľ čo zamestnanec a zamestnávateľ odvádzajú na sociálne poistenie 9,4 %, resp. 25,2 % z hrubej mzdy - dokopy teda 34,6 % z hrubej mzdy, odvádza SZČO len **33,15 %** z vymeriavacieho základu.

Od 01.01.2020 vstúpila do platnosti novela zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“), ktorá pre fyzické osoby-podnikateľov, ako aj pre právnické osoby, stanovuje **sadzbu dane z príjmov** vo výške **15 %** pokiaľ ich príjmy, resp. výnosy, neprevýšili za zdaňovacie obdobie sumu 100 000 eur. Ak by sme aj predpokladali, že Jozefove príjmy v každom mesiaci roka 2020 budú na úrovni, ktorú predpokladáme nižšie (t. j. 2 622,55 eur), potom jeho celkové príjmy za zdaňovacie obdobie, za ktoré považujeme kalendárny rok, nepresahujú sumu 100 000 eur a tým pádom sa na ne vzťahuje sadzba dane z príjmov vo výške 15 %. Po zohľadnení vyššie uvedených parametrov bude mesačný hospodársky výsledok Jozefa v mesiaci „x“ roku 2020 vyzerat' nasledovne:

Tabuľka 4 Daňovo-odvodové zat'azenie SZČO v r. 2020 – príklad Jozef

Živnostník (60 % PV)	Mesačne
Zdaniteľné príjmy	2 574,30 eur
Daňové výdavky	1 544,58 eur
Z toho odvody do SP (33,15 % * 575 eur)	190,61 eur
Z toho odvody do ZP (14 % * 575 eur)	80,50 eur
Čiastkový základ dane (ČZD)	758,61 eur
NČZD 2020	367,85 eur
Daň (15% * (ČZD-NČZD))	58,61 eur
Čistý príjem	700,00 eur
Náklady práce	1 029,72 eur
Čistá mzda/cena práce	67,98 %

Zdroj: vlastné spracovanie SBA

Čistý mesačný príjem Jozefa ako SZČO vo výške **700 eur** teda predstavoval **67,98 %** z celkových „nákladov práce“ vo výške 1 029,72 eur, ktoré zahŕňajú všetky mesačné odvody a daňovú povinnosť (pozn. Jozef síce bude povinný splatiť daň z príjmu fyzickej osoby - podnikateľ a až po skončení zdaňovacieho obdobia a podaní daňového priznania, pre účely výpočtu však uvádzame výšku dane ako keby bola splatná na mesačnej báze).

2.3 Spoločnosť s r. o.

Ako posledný príklad budeme zvažovať situáciu, v ktorej Jozef vykonáva účtovnícku činnosť vo svojej s.r.o., kde je jediným spoločníkom a zároveň konateľom, pričom má so svojou spoločnosťou uzatvorenú **Zmluvu o výkone funkcie konateľa**, v ktorej na základe ustanovení **zákona č. 513/1991 Z. z. Obchodný zákonník** (ďalej len „Obchodný zákonník“) nemusí byť definovaná odmena (pozn. na rozdiel od mandátnej alebo pracovnej zmluvy).

V takomto prípade Jozef nie je povinný platiť odvody do Sociálnej poisťovne, avšak je povinný platiť minimálne zdravotné odvody platné pre rok 2020 a to vo výške **70,91 eur**. Jozef bude po skončení zdaňovacieho obdobia (v tomto prípade kalendárny rok) povinný zdaníť hospodársky výsledok **sadzbu dane z príjmov právnických osôb vo výške 15 %**.

Rovnako ako v prípade dane z príjmov fyzických osôb-podnikateľov sa nová znížená sadzba 15 % aplikuje u daňovníka, ktorý dosiahol za zdaňovacie obdobie príjmy (výnosy) neprevyšujúce sumu 100 000 eur. Jozefova s.r.o. síce bude povinná zaplatiť daň z príjmu právnických osôb až po skončení zdaňovacieho obdobia a podaní daňového priznania, pre účely výpočtu však uvádzame výšku dane ako keby bola splatná na mesačnej báze. Jozef si bude po ukončení zdaňovacieho obdobia vyplácať dividendu, ktorá je zdaňovaná zrážkou vo výške 7 %, a ktorá predstavuje jeho príjem v tomto modelovom príklade. Pre účely výpočtu však opäť budeme predpokladať, že Jozef si môže vyplatiť dividendu na mesačnej báze a to v alikvotnom pomere.

Hospodársky výsledok Jozefovej firmy po zohľadnení vyššie uvedených parametrov za mesiac „x“ roku 2020 bude vyzeráť nasledovne:

Tabuľka 5 Daňovo-odvodové zaťaženie konateľa s.r.o. v r. 2020 - príklad Jozef

	Mesačne
Minimálne zdravotné odvody spoločníka = konateľa	70,91 eur
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením	885,52 eur
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení (15 %)	752,69 eur
Dividenda pred zrážkou dane	752,69 eur
Dividenda po zrážke dane	700 eur
Cena práce	956,43 eur
Čistá mzda/cena práce	73,19 %

Zdroj: vlastné spracovanie SBA

Čistý príjem Jozefa ako konateľa s.r.o., ktorý v tomto prípade predstavuje mesačnú dividendu vo výške **700 eur**, tvorí **73,19 %** z celkovej „ceny práce“, ktorá v tomto prípade zahŕňa daň z príjmu právnických osôb vo výške 15 %, zrážkovú daň z dividendy vo výške 7 % a povinný minimálny mesačný odvod do zdravotnej poisťovne.

Tabuľka a graf nižšie sumarizujú daňovo-odvodové zaťaženie v troch vyššie uvedených príkladoch. Z čísel jasne vyplýva, že daňovo-odvodové zaťaženie je najnižšie v prípade s.r.o., avšak v tomto prípade sa jedná o najväčší rozsah optimalizácie, pri ktorej Jozef nie je sociálne poistený.

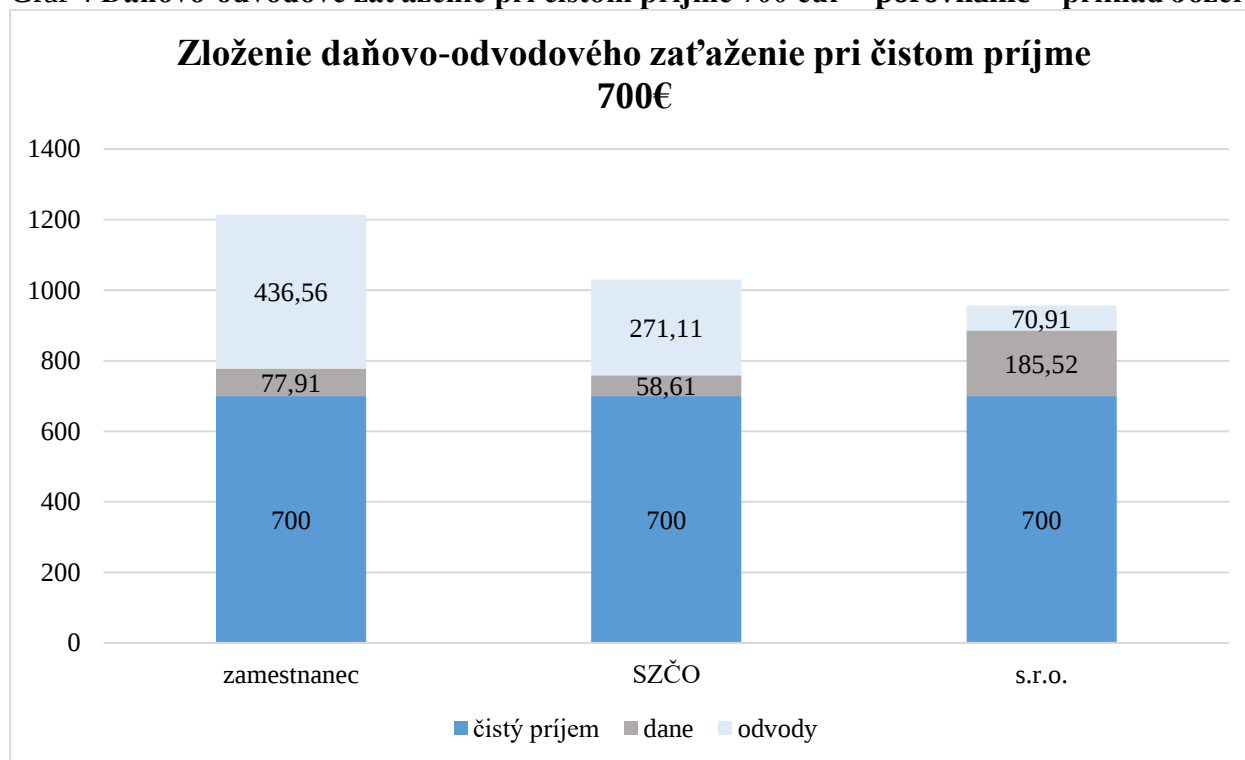
Na základe týchto čísel taktiež môžeme vidieť, prečo mnoho zamestnávateľov tlačí svojich zamestnancov do tzv. „švarcsystému“, pri ktorom vykonávaná činnosť síce vykazuje známky závislej práce, avšak medzi zadávateľom a vykonávateľom práce neexistuje pracovný pomer založený pracovnou zmluvou, ale obchodno-právny vzťah, ktorého cieľom je daňovo-odvodová optimalizácia oboch strán tohto právneho vzťahu. Z krátkodobého hľadiska sa môže „švarcsystém“ javiť ako výhodnejší tak pre zamestnávateľa, ako i pre „zamestnanca“, no pre „zamestnanca“ môže mať v dlhodobom horizonte negatívne následky, nakoľko vplyvom nižších odvodov na sociálne poistenie bude poberať pri odchode do penzie nižší starobný dôchodok.

Tabuľka 6 Daňovo-odvodové zaťaženie pri čistom príjme 700 eur – porovnanie právnych foriem

	Zamestnanec	SZČO	s.r.o.
Čistý príjem	700 eur	700 eur	700 eur
Dane	77,91 eur	58,61 eur	185,52 eur
Odvody	436,56 eur	271,11 eur	70,91 eur
Celková cena práce	1 214,47 eur	1 029,72 eur	956,43 eur

Zdroj: vlastné spracovanie SBA

Graf 4 Daňovo-odvodové zaťaženie pri čistom príjme 700 eur – porovnanie – príklad Jozef

Zdroj: vlastné spracovanie SBA

3. Ďalšie vybrané inštitúty typické pre podnikanie SZČO

Splatnosť faktúr, neobmedzené ručenie a paušálne výdavky SZČO patria medzi oblasti podnikania SZČO, ktoré si kvôli svojej významnosti vyžadujú podrobnejšiu analýzu s cieľom prehodnotenia efektívnosti ich uplatňovania. Doba splatnosti faktúr a s ňou súvisiace riziko vzniku druhotnej platobnej neschopnosti, rozdiel medzi neobmedzeným a obmedzeným ručením s možnosťou úpravy rozsahu majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (čím SZČO eliminuje riziko straty osobného majetku) a v neposlednom rade výhodnosť využitia inštitútu paušálnych výdavkov budú podrobnejšie definované v nasledujúcich podkapitolách.

3.1 Neobmedzené ručenie SZČO

Fyzická osoba-podnikateľ, **ručí za svoje záväzky neobmedzene**, celým svojím majetkom. Postavenie SZČO a zodpovednosť za jej záväzky pritom nie je upravená priamo v jednom právnom predpise, ako je to v prípade obchodných spoločností, ale je rozvrhnutá vo viacerých právnych predpisoch⁵, resp. je potrebné si túto skutočnosť vyvodit' zo znenia jednotlivých ustanovení zákonov.

Z definície živnosti podľa ustanovenia § 2 živnostenského zákona vyplýva, že túto činnosť vykonáva osoba na **vlastnú zodpovednosť**. Inými slovami, samotná SZČO zodpovedá celým svojím majetkom za všetky záväzky vzniknuté pri jej podnikateľskej činnosti. Podstata spočíva v tom, že v prípade fyzických osôb -podnikateľov zodpovedajú tieto osoby za splnenie svojho záväzku do jeho celkovej výšky. Preto v prípade, že si SZČO svoje záväzky voči iným osobám neplní, teda sa stáva dlžníkom, môže sa veriteľ domáhať jeho splnenia, kde v prípade, že by došlo až k výkonu rozhodnutia, môže exekútor siahnuť aj na veci, ktoré neslúžia na jeho podnikanie, napr. rodinný dom, byt či osobné auto SZČO.

Dôvodom, prečo je v prípade fyzických osôb - podnikateľov právna úprava taká *prísna*, je fakt, že v ich prípade **sa majetok nedelí na obchodný majetok a osobný majetok**. Tým sa líši napr. od s.r.o. Podľa § 106 Obchodného zákonníka „*Spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Spoločník ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri.*“

Príklad:

Firma XYZ s.r.o. má minimálne zákonné základné imanie 5 000 eur a pri jej založení spoločník Jozef splatil 3 000 eur, t. j. ručí za záväzky spoločnosti len do výšky 2 000 eur (tzv. **obmedzené ručenie**), v prípade splatenia plnej výšky vkladu bude ručiť do výšky 0 eur.

Nakoľko sa však v praxi takmer každá spoločnosť zakladá so 100 % splateným základným imaním, teda ak spoločník svoj vklad do základného imania splatí v celom rozsahu, jeho ručenie za záväzky spoločnosti zanikne a ak by nastala situácia, že spoločnosť nebude schopná splácať svoje dlhy, do exekučného konania bude zaradený len majetok spoločnosti a nie aj osobný majetok spoločníka. Na základe uvedeného možno demonštrovať rozdiel medzi pojmami **zodpovednosť** (v s.r.o. spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom – pozor len majetkom spoločnosti, nie aj osobným majetkom konateľov a spoločníkov) a **ručenie** (spoločníci ručia za záväzky spoločnosti, ale len obmedzene – do výšky svojho nesplateného vkladu). Rovnako možno poukázať na skutočnosť, že v prípade s.r.o. rozlišujeme majetok spoločnosti a vklady spoločníkov, ktorí nimi (resp. len ich nesplatenou časťou zapísanou v obchodnom registri) ručia pre prípad porušenia záväzkov spoločnosti. Zvyšok ich osobného majetku je v bezpečí a na uspokojenie veriteľa sa nepoužije. To je zásadný **rozdiel medzi ručením za záväzky s.r.o. a ručením živnostníka**, nakoľko živnostník vystavuje riziku aj svoj súkromný

⁵ Živnostenský zákon, Občiansky zákonník, Obchodný zákonník.

majetok a zrejme aj najväčšia výhoda podnikania formou s.r.o. oproti podnikaniu živnostníka.

V nadväznosti na problematiku neobmedzeného ručenia SZČO pri výkone svojej činnosti možno uviesť aj rozdiel v postavení SZČO (najmä v prípade fingovanej závislej práce) a zamestnanca z pohľadu zodpovednosti na škodu. Podľa Zákonníka práce, zamestnanec zodpovedá zamestnávateľovi za škodu, ktorú mu spôsobil zavineným porušením povinností pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním, pričom **zamestnávateľ je povinný preukázať zamestnancovo zavinenie** okrem zákonom ustanovených prípadov. Dôležité je predovšetkým vymedzenie rozsahu náhrady škody, kde v prípade nedbanlivostného zavinenia (predpokladáme, že o nedbanlivosť ide vo väčšine prípadov) **náhrada škody nesmie u jednotlivého zamestnanca presiahnuť sumu rovnajúcu sa štvornásobku jeho priemerného mesačného zárobku** pred porušením povinnosti, ktorým spôsobil škodu.

Na rozdiel od zamestnanca, **SZČO ručí za svoje záväzky všetkým, čo vlastní**, pričom SZČO neuzatvára s obchodným partnerom pracovnoprávny vzťah, ale **záväzkový vzťah**, na ktorý sa aplikuje jeden zo zmluvných typov upravených v Obchodnom zákonníku. SZČO teda nemá postavenie zamestnanca, ale podnikateľa, a preto na vznik zodpovednosti za škodu a rozsah náhrady škody nemožno aplikovať ustanovenia Zákonníka práce, ale ustanovenia Obchodného zákonníka o náhrade škody.

Príklad:

Jozef ako SZČO v postavení obchodného zástupcu firmy XYZ s.r.o. využíva na svoju činnosť služobné vozidlo v majetku firmy XYZ s.r.o. Z nedbanlivosti na ňom spôsobí škodu vo výške 10 000 eur, a keďže sa v danom prípade nemožno riadiť ustanoveniami Zákonníka práce (Jozef nie je vo firme XYZ s.r.o. zamestnaný, ale pracuje pre ňu na základe zmluvy o obchodnom zastúpení podľa Obchodného zákonníka), ale Obchodným zákonníkom, preto ak nepreukáže, že porušenie povinností, ktoré spôsobilo škodu, bolo spôsobené okolnosťami vylučujúcimi zodpovednosť, zodpovedá za skutočnú škodu, t. j. 10 000 eur, ktorú na vozidle spôsobil a je možné voči nemu vzniesť aj nárok na ušlý zisk⁶.

Na druhej strane, ak by bol Jozef ako obchodný zástupca zamestnancom firmy XYZ s.r.o. a konal by z nedbanlivosti, pričom by išlo o zavinené konanie, bola by uplatnená výška náhrady škody podľa Zákonníka práce rovnajúca sa 4-násobku jeho priemerného mesačného zárobku pred porušením povinností, ktorým spôsobil škodu, aj to však len v prípade, že zamestnávateľ jeho zavinenie pri porušení povinností, ktoré škodu spôsobilo, preukáže.

Majetok v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov

Podľa § 143 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) je bezpodielovým spoluvlastníctvom manželov (ďalej len „BSM“) **všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorí z manželov za trvania manželstva**, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov a pod. V praxi to znamená, že ten z manželov, ktorý podniká ako SZČO, ručí za svoje záväzky z podnikania aj majetkom, ktorý je spoločný pre oboch manželov. Podľa § 147 Občianskeho zákonníka tak možno pohládavku veriteľa v prípade potreby uspokojiť aj z majetku patriaceho do BSM (aplikácia princípu nerozdielnosti majetku patriaceho do BSM). Uvedené ustanovenie však zahŕňa dve podmienky, ktoré musia byť splnené, aby mohlo dôjsť k uspokojeniu veriteľa aj zo spoločného majetku manželov, a to:

⁶ Ušlý zisk je ujmou spočívajúcou v tom, že u poškodeného nedošlo v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to s ohľadom na pravidelný beh vecí dalo očakávať (uznesenie Najvyššieho súdu, sp. zn. 4 Cdo 319/2008, zo dňa 28. apríla 2010).

- majetok v čase výkonu rozhodnutia patrí do BSM, a
- pohľadávka veriteľa vznikla za trvania manželstva.

Zákon však manželom súčasne umožňuje BSM zrušiť, resp. ho obmedziť. V zmysle § 148a ods. 2 Občianskeho zákonníka **zrušenie BSM** môže urobiť iba súd, pričom návrh na jeho zrušenie možno podať vtedy, keď jeden z manželov získal oprávnenie na podnikateľskú činnosť, pričom návrh podáva ten z manželov, ktorý nepodniká. Ak súd návrhu vyhovie a rozhodnutie sa stane právoplatným, manželia sa následne dohodnú na vyporiadaní BSM. Len samotné zrušenie nestačí, majetok v BSM je potrebné aj vyporiadať, nakoľko podľa judikatúry „k vymoženiu záväzku, ktorý vznikol za trvania manželstva len jednému z manželov možno nariadiť výkon rozhodnutia i na majetok patriaci do BSM, ktoré v čase začatia konania o výkone nebolo vyporiadané“⁷. Na druhej strane, po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia súdu o zrušení BSM, riziká vyplývajúce z podnikania síce znáša len manžel - podnikateľ, ale ten má súčasne aj výhradný nárok na príjmy z neho.

Druhou možnosťou je **zúženie BSM** podľa § 143a Občianskeho zákonníka. V porovnaní so zrušením, ktoré vykonáva súd, je zúženie BSM rýchlejšie a lacnejšie, nakoľko sa robí formou notárskej zápisnice. Dohoda o zúžení BSM sa však nemôže vzťahovať na veci, ktoré manželia nadobudli pred jej uzatvorením, ale len na veci, ktoré sa stanú predmetom BSM v budúcnosti, po uzatvorení dohody o zúžení BSM. Dôležité tiež je, že sa na dohodu **možno odvolať len vtedy, ak podnikateľ svojho obchodného partnera na ňu vopred upozorní**, napr. pri uzatváraní zmluvy. Ak by SZČO uzatvorila so svojím obchodným partnerom zmluvu a neinformovala ho o uzavretí dohody o zúžení BSM, nemôže sa v prípade exekúcie na toto zúženie odvolávať. Je to z dôvodu, aby nedochádzalo k poškodzovaniu práv tretích osôb najmä sťažením uspokojovania ich pohľadávok. Ak sa dohoda o zúžení BSM týka nehnuteľnosti, účinnosť nadobúda až **vkladom do katastra**.

3.2 Paušálne výdavky SZČO

Výška daňových výdavkov má vplyv na výšku dane z príjmov fyzickej osoby, nakoľko znižuje základ dane pre príslušný rok. Uplatniť si výdavky spojené so svojím podnikaním pritom môže živnostník, resp. iná SZČO prostredníctvom:

- a) paušálnych výdavkov (percentom z príjmov) podľa § 6 ods. 10 zákona o dani z príjmov;
- b) skutočne preukázateľných výdavkov zaevidovaných v daňovej evidencii podľa § 6 ods. 11 zákona o dani z príjmov;
- c) skutočne preukázateľných výdavkov zaúčtovaných v sústave jednoduchého alebo podvojného účtovníctva podľa § 6 ods. 13 zákona o dani z príjmov.

V analýze sa budeme venovať prvému spôsobu uplatňovania výdavkov, a to prostredníctvom paušálnych výdavkov. Môže si ich uplatniť ten daňovník, ktorý **dosiahne príjmy z podnikania, resp. inej samostatnej zárobkovej činnosti, neuplatňuje si skutočné výdavky a nebol platiteľom DPH, resp. bol platiteľom iba časť zdaňovacieho obdobia**.

Paušálne výdavky sa novelou zákona o dani z príjmov⁸ s účinnosťou od 1.1.2017 zvýšili zo 40 na 60 % z výšky príjmov a maximálna suma paušálnych výdavkov stúpla z 5 040 eur na 20 000 eur ročne (kým do r. 2013 bolo ustanovených 40 % podiel bez uvedenia konkrétnej max. sumy). Súčasná právna úprava teda ustanovuje, že paušálne výdavky sú **vo výške**

⁷ Rozsudok Najvyššieho súdu, sp. zn. 1 Cdo 257/2012 zo dňa 29.03.2016.

⁸ Zákon č. 341/2016 ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

60 % z úhrnu príjmov z podnikania podľa § 6 ods. 1 zákona o dani z príjmov alebo inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 2 zákona o dani z príjmov, **najviac však do výšky 20 000 eur za celé zdaňovacie obdobie**. Od hore uvedeného dátumu sa pri uplatňovaní paušálnych výdavkov suma maximálnej výšky paušálnych výdavkov **neurčuje v závislosti od počtu mesiacov vykonávania podnikateľskej činnosti alebo inej samostatnej zárobkovej činnosti**.

Podstata paušálnych výdavkov spočíva v tom, že na daňové účely sa neberú do úvahy konkrétne výdavky vynakladané na podnikateľskú činnosť, napr. na nákup tovaru, cestovné, stravné, výdavky na nákup reklamných predmetov a pod., ale všetky tieto výdavky sa posudzujú **paušálne**. Čo v paušálnych výdavkoch zahrnuté nie je, sú zaplatené **poistné a povinné príspevky**, ktoré si živnostník, resp. iná SZČO **uplatňuje v preukázanej výške**, tzn. v sume, v akej ich skutočne zaplatil, ak toto poistné nemohlo byť zahrnuté do základu dane v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach.

Príklad:

Jozef ako SZČO spĺňa podmienky na uplatnenie paušálnych výdavkov, a preto sa rozhodol uplatniť si svoje daňové výdavky prostredníctvom nich. Založil si však živnosť až v apríli predchádzajúceho roka a obáva sa, že sa hranica paušálnych výdavkov zníži, keďže s podnikaním začal v priebehu roka. Do konca roka potom dosiahol príjem 30 000 eur a zaplatil poistné vo výške 3 000 eur. Jeho účtovníčka ho informovala, že hranica paušálnych výdavkov sa neznižuje aj keď začal s podnikaním až v apríli, tzn., že sa uplatnia v plnej výške 20 000 eur. Výpočet paušálnych výdavkov Jozefa je nasledujúci: $30\,000 \times 60\% = 18\,000$ eur. K tomu pripočítame zaplatené poistné vo výške 3 000 eur a vyjde nám suma 21 000 eur, čo je výška jeho výdavkov.

V prípade uplatňovania paušálnych výdavkov je živnostník, resp. iná SZČO povinný **viest evidenciu príjmov** (vo forme podľa svojho uváženia, nie je predpísaná nijaká zákonná forma) v časovej postupnosti a v členení potrebnom na zistenie základu dane (čiastkového), **vrátane dokladov spĺňajúcich náležitosti účtovných dokladov** a evidenciu **o zásobách a pohľadávkach**. Uvedené údaje potom uvádza v budúcoročnom daňovom priznaní.

Výhodu uplatnenia paušálnych výdavkov oproti preukázateľným výdavkom, ktoré živnostník, resp. iná SZČO vynaloží na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie zdaniteľných príjmov, zistí, ak si tieto druhy výdavkov porovná. Vo väčšine prípadov sa oplatí uplatňovať paušálne výdavky živnostníkom, ktorí na vykonávanie svojej podnikateľskej činnosti nepotrebujú veľa vstupov, napr. účtovník, programátor či spisovateľ. Na druhej strane, uplatniť paušálne výdavky sa vo všeobecnosti neoplatí tým živnostníkom, ktorých reálne náklady sú vyššie ako 60 % z príjmov alebo im nepostačuje maximálny limit 20 000 eur. Ak má napr. živnostník ročný príjem vo výške 45 000 eur, stále si môže odpočítať len 20 000 eur. To znamená, že si v skutočnosti odpočíta len 44,44 % namiesto 60 %.

Príklad:

Jozef ako SZČO v priebehu roka dosiahol príjmy zo živnosti v sume 9 000 eur a jeho skutočne vynaložené výdavky boli v sume 6 000 eur. Pre Jozefa je výhodnejšie uplatniť skutočné výdavky, pretože ich výška je vyššia ako by bola suma paušálnych výdavkov ($9\,000 \times 60\% = 5\,400$ eur). Tým, že si uplatní skutočné výdavky, ktoré sú vyššie ako tie paušálne, dosiahne nižší základ dane, a teda zaplatí nižšiu daň ako by zaplatil pri uplatnení paušálnych výdavkov.

Pri posudzovaní toho, či sa živnostníkovi, resp. inej SZČO viac oplatí uplatniť paušálne výdavky alebo skutočné výdavky však okrem výšky dane na úhradu zohrávajú úlohu aj ďalšie skutočnosti, ktoré pri rozhodovaní môžu závažiť, a to predovšetkým náklady na externého účtovníka, daňového poradcu, resp. čas strávený vedením účtovníctva či daňovej evidencie, ktoré je podstatne náročnejšie ako pri uplatnení paušálnych výdavkov. Ak by teda rozdiel vo výške dane

na úhradu bol zanedbateľný, resp. nízky, stále sa živnostníkovi viac oplatí uplatniť paušálne výdavky. Ako ďalšiu z výhod treba uviesť, že **pri uplatňovaní paušálnych výdavkov nemusí živnostník riešiť otázku daňovej uznateľnosti výdavkov**. S touto výhodou následne súvisí aj jednoduchší priebeh možnej budúcej kontroly, pretože pri paušálnych výdavkoch živnostník nemusí nijako dokazovať ich daňovú uznateľnosť, kým v prípade skutočných výdavkov sa môže stať, že mu daňová kontrola niektoré výdavky neuzná a bude musieť daň doplatiť.

Nevýhodou paušálnych výdavkov je prípad, ak daňovník s príjmami zo živnosti má v zdaňovacom období aj iné druhy príjmov z podnikania, resp. z inej samostatnej zárobkovej činnosti. Daňovník si **nemôže uplatniť paušálne výdavky pre každú z týchto činností samostatne**, ale uplatňuje si ich z ich súčtu, t. j. nemôže si samostatne uplatniť paušálne výdavky vo výške 60 % z príjmov z podnikania do výšky 20 000 eur a samostatne uplatniť paušálne výdavky vo výške 60 % z príjmov z inej samostatnej zárobkovej činnosti do výšky 20 000 eur.

Údaje z Finančnej správy za posledné tri zdaňovacie obdobia uvedené v tabuľke č. 1 naznačujú, že **využitie inštitútu paušálnych výdavkov sa každý rok zvyšuje**, čo môže byť podmienené legislatívnymi zmenami a nízkou náročnosťou uplatnenia paušálnych výdavkov v porovnaní so skutočnými výdavkami.

Tabuľka 7 Využitie inštitútu paušálnych výdavkov

Zdaňovacie obdobie	Paušálne výdavky (počet daňových subjektov)	Skutočné výdavky (počet daňových subjektov)
2016	177 796	114 959
2017	231 163	85 265
2018 ⁹	241 763	80 183

Zdroj: vlastné spracovanie SBA na základe dát od Finančnej správy

3.3 Splatnosť faktúr

V prípade fyzických osôb-podnikateľov, ktorí nie sú platiteľmi DPH, **môže faktúra obsahujúca zákonom vyžadované náležitosti slúžiť ako účtovný doklad** pre zákazníkov či obchodných partnerov SZČO, pričom sa nijako nelíši od faktúry vystavovanej právnickou osobou. **Doba splatnosti peňažného záväzku medzi zákonné náležitosti faktúry nepatrí.**

Na splatnosti peňažného záväzku sa vo väčšine prípadov zmluvné strany dohodnú v zmluve, pričom ak v dojednaní absentuje úprava času, do kedy je potrebné peňažný záväzok splniť, aplikuje sa všeobecná zásada uvedená v § 340 ods. 2 Obchodného zákonníka, t. j. **ak čas plnenia nie je v zmluve určený, je veriteľ oprávnený požadovať plnenie záväzku ihneď po uzavretí zmluvy** a dlžník je povinný záväzok splniť bez zbytočného odkladu po tom, čo ho veriteľ o plnenie požiadal. V praxi to znamená, že veriteľ môže priamo vo faktúre uviesť dátum splatnosti, a tým reálne vyzvať dlžníka k zaplateniu do tohto dátumu. Prípadné úroky z omeškania však môže žiadať až po uplynutí 30 dní. To znamená, že ak vo faktúre uviedol kratšiu lehotu splatnosti a k plneniu by nedošlo, **sankciu vo forme úrokov z omeškania môže požadovať až po uplynutí 30 dní po doručení faktúry**, alebo poskytnutí plnenia, podľa toho, čo nastalo neskôr, lebo až vtedy sa dostáva do omeškania podľa § 365 ods. 2 Obchodného zákonníka. **Ak sa však dohodli na kratšej splatnosti priamo v zmluve, môže požadovať sankciu odo dňa nasledujúceho po dni splatnosti.** Ak by došlo k situácii, kedy je splatnosť určená dohodou zmluvných strán a splatnosť uvádzaná na faktúre odlišná, platí, že **zmluva má prednosť**.

⁹ Poskytnuté údaje za rok 2018 sú z doteraz spracovaných DPFO typ B k 6.9.2019.

Priklad:

Písomná zmluva uzatvorená medzi Jozefom ako SZČO a jeho obchodným partnerom firmou XYZ s.r.o. ustanovuje, že splatnosť faktúry je 30 dní od jej doručenia obchodnému partnerovi. Doručená faktúra však obsahuje odlišný dátum splatnosti, a to 14 dní. V takomto prípade obchodný partner faktúru môže, ale nemusí do 14 dní uhradiť. Prednosť má totiž zmluva, ktorá uvádza dlhšiu dobu splatnosti.

Čo sa týka **maximálnej lehoty splatnosti**, v tomto prípade Obchodný zákonník účinný od 1.2.2013 ustanovuje v § 340a **lehotu 60 dní odo dňa doručenia faktúry** (pričom pred touto novelou nebola zákonom určená maximálna doba splatnosti plnenia peňažného záväzku) alebo inej výzvy veriteľa podobnej povahy, ktorou požaduje splnenie peňažného záväzku alebo **60 dní odo dňa, keď veriteľ plnil**, podľa toho, ktorý z týchto dní nastal neskôr. Táto lehota môže byť predĺžená, ale len za podmienky, že takéto dojednanie nebude značne nevýhodné pre veriteľa, resp. nebude v hrubom nepomere k právam a povinnostiam, ktoré pre veriteľa vyplývajú zo zmluvy.¹⁰

Ide o ustanovenie, ktoré dáva priestor zohľadňovať pri predĺžení lehoty splatnosti aj ďalšie skutočnosti, ako napr. postavenie subjektov či zaužívaná prax medzi obchodnými partnermi. Uvedená novela predstavovala transpozíciu smernice EÚ o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách a jej účelom bolo **zabezpečiť platobnú disciplínu a ochranu MSP proti nepoctivým praktikám**, nakoľko existuje dôvodný predpoklad sa domnievať, že **včasné neuhrádzanie faktúr vedie k ohrozeniu, resp. k možnosti vzniku druhotnej platobnej neschopnosti** práve na strane MSP, predovšetkým tých, ktorí napr. dodávajú tovary, neuplatňujú zálohové platby a pod.

Druhotná platobná neschopnosť predstavuje **stav, kedy prostriedky za predaný tovar či poskytnutú službu od obchodných partnerov nie sú uhrádzané, a podnikateľ preto nie je schopný uhrádzať vlastné záväzky**. K príčinám môže patriť nespoľahlivosť obchodných partnerov, nesprávna fakturácia, neefektívne evidovanie a upomínanie dlžníkov, zdĺhavé vymáhanie pohľadávok, ale aj stanovenie príliš dlhých lehôt splatnosti. Možným riešením, ako tomuto problému predísť, je napr. určenie zálohy alebo platby pri prebratí tovaru či dodaní služby. Vo všeobecnosti však platí, že **čím sú stanovené dlhšie lehoty splatnosti, o to nižšia je šanca, že dôjde k reálnym úhradám**.

Pre porovnanie, podľa [štúdie European Payment Practices z roku 2019](#) bola priemerná doba splatnosti faktúr na území SR 38 dní v roku 2016 v nasledujúcich rokoch 2017 a 2018 to už bolo len 36 dní. Priemerná doba splatnosti faktúr v roku 2018 globálne za Európu bola 34 dní.

Priklad:

Reálnym príkladom problému druhotnej platobnej neschopnosti na Slovensku, ktorý pocítili najmä malí a strední podnikatelia, bol prípad stavebnej spoločnosti Váhostav-SK, a.s., ktorá sa ocitla v reštrukturalizácii. Práve veľký počet menších firiem potom v dôsledku výrazného odpisovania dlhov malo problém s druhotnou platobnou neschopnosťou. Aj z tohto prípadu vyplynulo, že najnebezpečnejšie môžu byť neuhradené pohľadávky pre živnostníkov alebo malé firmy, ktoré dodávajú svoje výrobky alebo nakupujú a predávajú ďalej tovar, pretože ako aj vo výrobkoch, tak aj v tovare môžu mať investované finančné prostriedky svojich dodávateľov. Menej nebezpečné môžu byť neuhradené faktúry pre dodávateľov služieb, hlavne nemateriálnej povahy, ktorí majú v dodávkach investované minimálne režijné náklady a zvyšok dodávky sú ich vedomosti či schopnosti.

¹⁰ Ustanovenia upravujúce lehotu na plnenie peňažných záväzkov sa podľa § 340a ods. 4 Obchodného zákonníka nepoužívajú len na prípady, kedy dlžník hradí svoj záväzok v splátkach a na prípady, ak je zmluvnou stranou spotrebiteľ.

Aj napriek možným negatívnym dopadom v súvislosti s oneskorenými platbami však podľa [Analýzy ukazovateľov finančnej výkonnosti malých a stredných podnikov z roku 2017](#) od Slovak Business Agency **dochádza v posledných rokoch k zníženiu doby splatnosti či už celkových alebo krátkodobých pohľadávok MSP**. V porovnaní s rokom 2016 sa doba inkasa celkových pohľadávok MSP znížila o celý jeden deň na 45,3 dní (v r. 2016 46,3 dní), pričom najvýraznejší pokrok zaznamenali MSP. Zaujímavý je tiež fakt, že doba inkasa pohľadávok mikropodnikov bola v období 2014 - 2017 (2014 – 48,1 dní, 2015 – 44,9 dní, 2016 – 44,1 dní, 2017 – 43 dní) dokonca kratšia ako tomu bolo pred vypuknutím finančnej a hospodárskej krízy v roku 2008 (44,8 dní).

Čo sa týka doby splatnosti **krátkodobých pohľadávok** z obchodného styku u mikropodnikov, aj tu badať zlepšenie v porovnaní s rokom 2016 (21,7 dní), i keď miernejšie ako je tomu pri celkových pohľadávkach. Na rozdiel od celkových pohľadávok však bola doba splatnosti pri krátkodobých pohľadávkach v roku 2017 (21,2 dní) dlhšia ako pred vypuknutím finančnej a hospodárskej krízy v roku 2008 (15,7 dní). Celkovo však môžeme na základe uvedených čísel konštatovať, že MSP inkasujú svoje pohľadávky v posledných rokoch v kratšom čase, z čoho vyplýva, že platobná disciplína odberateľov sa zlepšuje a druhotná platobná neschopnosť sa stáva o niečo menej závažným problémom.

Postup pri neuhrádzaní faktúr:

1. zaslanie upomienok dlžníkovi, a to písomne alebo elektronicky;
2. notifikácia ohľadom toho, že je zaevidovaná pohľadávka a nie je k nej uskutočnená úhrada a určenie dodatočného časového limitu na jej uhradenie;
3. ak tento postup nevedie k úhrade, je zvykom zaslať dlžníkovi tzv. predžalobnú výzvu a ak ani napriek tomu dlžník dlh neuhradí, veriteľ podá návrh na vydanie platobného rozkazu na súde, ktorého súčasťou sú aj vyčíslené súdne trovy;
4. posledným krokom je súdne vymáhanie prostredníctvom exekútora na základe exekučného príkazu (súčasťou sú aj vyčíslené úroky z omeškania).

Spolu so zavedením pravidiel o maximálnej lehote splatnosti peňažných záväzkov sa primerane upravili aj ustanovenia o tom, kedy sa dlžník dostane do omeškania. Veriteľ, ktorý si riadne splnil svoje povinnosti, má podľa § 366 a nasl. Obchodného zákonníka právo požadovať od dlžníka v omeškaní riadne **splnenie záväzku, úroky z omeškania, náhradu škody spôsobenej omeškaním a rovnako paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 40 eur** podľa § 2 nariadenia č. 21/2013 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka (ďalej len „nariadenie vlády“). Nárok na paušálnu náhradu sa pritom vzťahuje na pohľadávku, ktorá môže byť tvorená aj niekoľkými nezaplatenými faktúrami.

Čo sa týka úrokov z omeškania, prednostne si môže veriteľ uplatniť úroky z omeškania vo výške dohodnutej v zmluve, pričom zákonné úroky môže požadovať iba vtedy, ak sa s dlžníkom nedohodol na zmluvných úrokoch. Výška zákonných úrokov závisí od úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky a spôsob jej vyčíslenia je upravený v nariadení vlády¹¹.

¹¹ Nariadenie vlády č. 21/2013 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka

4. Porovnanie podmienok niektorých aspektov podnikania živnostníkov vo vybraných krajinách EÚ

Rozdiely v právnej úprave podnikania ako takého sú v rôznych členských štátoch EÚ pochopiteľné. Cieľom tejto kapitoly je však z hľadiska vybraných inštitútov poukázať na menšie či väčšie rozdiely v podnikaní fyzických osôb, resp. SZČO v jednotlivých štátoch berúc do úvahy prirodzene rozdielne kultúrne, spoločenské a právne prostredie.

Podľa Daňového reportu za rok 2018 je v ostatných členských štátoch EÚ daňové zaťaženie rovnomerne rozložené medzi odvody, dane z príjmov, majetku a dane z produkcie a importu, **na Slovensku však výrazne dominujú v rámci daňového zaťaženia práve odvody**. Viac ako polovica všetkých daňových a odvodových príjmov je generovaná zo zdanenia práce. **Medzinárodné inštitúcie** (Európska komisia, OECD, MMF) **Slovensku dlhodobo odporúčajú zmeniť daňový mix** a presunúť relatívne vysoké daňové zaťaženie práce, najmä pre nízkopríjmových zamestnancov, na menej škodlivé dane, ako napríklad daň z nehnuteľností, spotrebné dane na alkohol alebo environmentálne dane, a celkovo vyššiu efektivitu výberu daní. Z hľadiska toho, že pomery v rámci daňovo-odvodového zaťaženia sú podľa priemeru EÚ oproti Slovensku vyrovnannejšie, sa nasledujúca analýza zameria na **porovnanie, ako ku kľúčovým finančným a administratívnym povinnostiam, ktoré atraktivitu podnikania fyzických osôb na Slovensku dlhodobo znižujú, pristupuje právna úprava vo vybraných členských štátoch EÚ**, a v čom spočívajú hlavné rozdiely.

Cieľom je poukázať na tzv. *best practices* vybraných členských štátov EÚ a aplikovať do našej vnútroštátnej právnej úpravy inštitúty, ktoré môžu priniesť pre slovenské SZČO nevyhnutné zmeny.

4.1 Zdaňovanie príjmov fyzických osôb-podnikateľov 25 % sadzbou

Maďarsko

Osoby podnikajúce na základe živnostenského oprávnenia sú zdaňované podobne ako obchodné spoločnosti, t. j. základ dane tvoria príjmy mínus skutočné výdavky (mínus určité daňové úľavy, napr. v prípade zamestnávania postihnutých osôb) a tento **čiastkový základ dane je zdanený sadzbou dane z príjmu vo výške 9 %**. Zároveň je však **SZČO povinná platiť aj tzv. podnikateľskú daň z dividendy** (*entrepreneurial dividend tax*), ktorej cieľom je v daňovom ohľade zrovnoprávniť SZČO so spoločníkmi obchodných spoločností, ktorí si vyplácajú podiel na zisku spoločnosti. **Čistý príjem SZČO po zdanení** (t. j. po zaplatení dane z príjmu) **je nasledovne ešte zdanený sadzbou 15 %**. Existujú však ešte ďalšie 3 alternatívne možnosti, z ktorých si živnostníci môžu vybrať:

1. **kombinácia paušálnych výdavkov** vo výške 40 až 93 % z hrubého príjmu a **zdanenie daňového základu** sadzbou vo výške 9 %,
2. **zjednodušený režim „EVA“**, ktorý si môžu uplatniť SZČO v prípade, že ich ročný príjem v posledných dvoch zdaňovacích obdobiach nepresiahol 30 mil. HUF (v prepočte cca 85 273,3 eur¹²) a dôvodne neočakávajú, že by tento príjem mohli prekročiť v súčasnom zdaňovacom období. Zároveň nesmie SZČO vlastniť žiadny majetkový podiel na inej spoločnosti, musí mať zriadený bankový účet v Maďarsku a nesmie podliehať spotrebnej dani z alkoholu a tabaku. V tomto daňovom režime podlieha SZČO daňovej sadzbe vo výške 37 % z hrubého príjmu/obratu, ktorý zahŕňa daň z pridanej hodnoty a je upravený o určité odpočítateľné položky. Osoby využívajúce systém EVA nie sú zdaniteľné osoby pre účely dane z pridanej hodnoty, to znamená, že si nemôžu uplatňovať DPH

¹² Prevod HUF do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

na vstupe/výstupe. Daňovník je však povinný vystavovať faktúry s DPH, aby si jeho zákazníci mohli odpočítať DPH na vstupe. Daňovník platí kvartálne preddavky na daň, pričom výška posledného preddavku v 4. kvartáli odzrkadľuje celkovú očakávanú daňovú povinnosť za zdaňovacie obdobie. Akýkoľvek rozdiel je zaplatenými preddavkami a skutočnou daňovou povinnosťou je vyrovnaný po podaní daňového priznania, ktorého termín je 25. februára nasledovného kalendárneho roka. Táto daň zjednodušuje administratívu a nahrádza daň z pridanej hodnoty, daň z príjmu fyzických a právnických osôb (ďalej len „FO“ a „PO“) a daň z dividend. Avšak, od roku 2019 už nie je možné vstúpiť do režimu EVA, uplatňovanie tohto režimu je povolené len pre živnostníkov a firmy, ktoré tento režim uplatňovali už pred rokom 2019.

3. **zjednodušený režim KATA**, ktorý je pre SZČO a malých podnikateľov administratívne najjednoduchším režimom, pričom **nahrádza nielen daň z príjmu FO a PO a daň z dividend, ale aj sociálne a zdravotné odvody**. SZČO **platí mesačnú daň vo výške 50 000 HUF** (v prepočte cca **142,12 eur**¹³), pričom v prípade, že má ďalších zamestnancov, platí za každého takého zamestnanca mesačne rovnakú sumu (v prípade kratšieho pracovného úväzku 25 000 HUF). SZČO sa môže rozhodnúť platiť aj vyššiu mesačnú daň, a to vo výške 75 000 HUF (cca 213 eur¹⁴) v prípade, že chce mať vyšší nárok zo sociálnych odvodov. Ak **príjem SZČO presiahne 12 mil. HUF** (cca **34 109 eur**¹⁵), je zdanený sadzbou 40 % z príjmu nad touto hranicou.

Česká republika

Základná výška dane z príjmov fyzických osôb-podnikateľov, predstavuje **15 %**. V prípade vysokých príjmov, teda mesačných príjmov vyšších ako štvornásobok priemernej mzdy (na rok 2019 je táto čiastka 130 796 CZK, čo predstavuje cca 4 815,23 eur, ročne 1 569 552 CZK, čo predstavuje cca 57 782,72eur¹⁶), platí SZČO ešte tzv. **solidárnu daň**, ktorá je **vo výške 7 % z kladného rozdielu** medzi súčtom čiastkového základu dane podľa § 6 (zákona č. 586/1992 Sb. o daních z príjmu) a čiastkového základu dane podľa § 7 v príslušnom zdaňovacom období a 48-násobkom priemernej mzdy stanovenej podľa zákona upravujúceho poistné na sociálne zabezpečenie. V porovnaní so Slovenskom **je progresívna daňová sadzba vzťahujúca sa na SZČO nielen nižšia, ale zároveň sa uplatňuje aj od vyššieho príjmu**.

Estónsko

V Estónsku si fyzická osoba, ktorá vykonáva závislú alebo samostatne zárobkovú činnosť, môže uplatniť **nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka, ktorej výška je 500 eur mesačne, teda 6 000 eur ročne**. V porovnaní so Slovenskou republikou, v ktorej nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka predstavuje 3 937,35 eur¹⁷, je táto suma **o približne 34 % vyššia**. Plnú výšku nezdaniteľnej časti si môže daňovník uplatniť do príjmu 14 400 eur ročne, pričom so stúpajúcim príjmom sa nezdaniteľná časť znižuje až kým nedosiahne 0 (ak je príjem daňovníka vyšší ako 25 200 eur). Na Slovensku je nezdaniteľná časť základu dane nižšia, ale jej plnú výšku si môže daňovník uplatniť až do základu dane 20 507 eur.

Zdaňovanie príjmov SZČO je v krajinách EÚ značne rozdielne. Maďarsko zdaňuje príjmy SZČO základnou sadzbou dane vo výške 9 %. Okrem toho poskytuje SZČO na výber tri alternatívne možnosti – zjednodušené režimy KATA a EVA alebo kombináciu paušálnych výdavkov a 9 % sadzby dane z príjmov. Zdaňovanie SZČO v ČR je podobné ako na Slovensku,

¹³ Prevod HUF do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

¹⁴ Prevod HUF do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

¹⁵ Prevod HUF do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

¹⁶ Prevod CZK do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

¹⁷ Od 1.1.2020 sa výška nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka odvodza od 21-násobku platného životného minima, čo na rok 2020 predstavuje sumu 4 414,20 eur.

rozlišujú sa dve daňové sadzby – základná vo výške 15 % a tzv. solidárna vo výške 7 %. Solidárnu daň platí SZČO od vyššieho príjmu než na Slovensku (cca. 60 000 eur). V Estónsku je sadzba dane z príjmov vo výške 20 %, v porovnaní so Slovenskom však poskytuje daňový systém SZČO vyššiu nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka vo výške 500 eur mesačne, teda 6 000 eur ročne.

4.2 Odvody SZČO a dobrovoľné úrazové poistenie

Sociálne poistenie, jeho výška a miera krytia sa v prípade SZČO vs. zamestnanca v členských krajinách EÚ odlišuje hlavne vo vylúčení určitých druhov poistenia, ktoré SZČO platí, v dobrovoľnosti niektorých druhov poistenia a rozdielnych nárokov na čerpanie určitých druhov dávok, ktoré mu prislúchajú na základe splnenia zákonom stanovených podmienok. Na báze dobrovoľnosti sú najčastejšie založené poistenie v nezamestnanosti, nemocenské a úrazové poistenie.

Česká republika

Vymeriavacím základom pre výpočet sociálneho poistenia SZČO je **50 % zo zisku** za predchádzajúce účtovné obdobie. Výsledný vymeriavací základ sa prepočíta na mesiace, pričom v prípade, že SZČO dosiahne nižší vymeriavací základ, než je stanovená minimálna čiastka, platí pre ňu **minimálny vymeriavací základ**. Ten sa odvíja od priemernej mzdy, ktorú každý rok zverejňuje Ministerstvo práce a sociálnych vecí. Pri sociálnom poistení je odvodená výška poistného ohrozená **maximálnym vymeriavacím základom**, ktorý sa rovná 48-násobku priemernej mzdy. Z príjmu nad uvedený limit teda SZČO sociálne poistenie vo výške 29,2 % neplatí. Na Slovensku bol maximálny vymeriavací základ pre platenie sociálneho poistenia zrušený od roku 2017.

Sociálne poistenie má tri zložky: **dôchodkové poistenie vo výške 28 %**, **príspevok na štátnu politiku zamestnanosti vo výške 1,2 %** a **nemocenské poistenie vo výške 2,1 %**, ktoré je **pre SZČO dobrovoľné**. Ak sa SZČO rozhodne **dobrovoľne nemocensky poistiť**, minimálne poistné sa odvíja od minimálneho vymeriavacieho základu, ktorý je od roku 2019 vo výške 6 000 Kč, výška minimálneho poistného teda predstavuje **126 Kč (cca 4,64¹⁸ eur)**. Z nemocenského poistenia sa SZČO (OSVČ) poskytujú 2 dávky – nemocenské a materské („peňažná pomoc v materstve“).

Poistné na zdravotné poistenie platí SZČO formou **preddavkov a doplatku**. Preddavky na poistné odvádza v mesačnom intervale, pokiaľ sa na ňu nevzťahuje oslobodenie od platenia týchto preddavkov. Doplatok rozdielu medzi preddavkami a skutočnou výškou poistného vypočítanej z dosiahnutých príjmov, zaplatí na základe prehľadu o príjmoch a výdavkoch za kalendárny rok, za ktorý sa platí poistné. **Minimálny preddavok** v roku 2019 predstavuje **2 208 Kč (cca 81 eur¹⁹)**, pričom sadzba zdravotného poistenia predstavuje **13,5 % z vymeriavacieho základu**. Vymeriavacím základom pre výpočet zdravotného poistenia je podobne, ako pri sociálnom poistení, 50 % zo zisku za predchádzajúce účtovné obdobie.

V porovnaní s Českou republikou platí SZČO na Slovensku o 3,95 % vyššie odvody na sociálne poistenie (v prípade, že platí len tie, ktoré sú povinné) a **o 0,5 % vyššie odvody na zdravotné poistenie**. **Rozdiel** spočíva **aj v stanovení ich výšky**, zatiaľ čo Slovenská republika využíva na výpočet zložitý vzorec s umelo vytvoreným koeficientom, Česká republika počíta výšku odvodov z 50 % zisku SZČO.

¹⁸ Prevod CZK do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

¹⁹ Prevod CZK do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

Příklad:

Jozef ako SZČO vykázal v daňovom priznaní k dani z príjmov za rok 2019 príjmy z podnikania vo výške 24 000 eur. Podniká v Českej republike a rozhodol sa uplatniť paušálne výdavky. V tomto príklade si uvedieme porovnanie výpočtu odvodov na sociálne poistenie, ak Jozef podniká v Českej republike vs. ak podniká na Slovensku. V oboch prípadoch uplatní paušálne výdavky vo výške 60 %. Zároveň predpokladáme, že podniká prvý rok, pričom platí minimálne preddavky na zdravotné poistenie. Pre účely porovnania sú všetky uvedené sumy v mene euro.

Výpočet odvodov na sociálne poistenie v ČR

Príjmy z podnikania: 24 000 eur

Paušálne výdavky: 14 400 eur

Mesačný vymeriavací základ, z ktorého bude Jozef platiť odvody na sociálne poistenie, predstavuje 50 % zo zisku, teda **400 eur** (ročne 4 800 eur). **Mesačné odvody** vypočítané z tohto vymeriavacieho základu sú vo výške **116,8 eur** ($4\,800 \times 29,2\%$).

Výpočet odvodov na sociálne poistenie v SR

Príjmy z podnikania: 24 000 eur

Paušálne výdavky: 14 400 eur

Preddavky na zdravotné poistenie: 801,36 eur

Mesačný vymeriavací základ, z ktorého bude Jozef platiť odvody na sociálne poistenie, predstavuje **583,3 eur**. **Mesačné odvody** vypočítané z tohto vymeriavacieho základu sú vo výške **193,36 eur** ($583,3 \times 33,15\%$).

Na základe porovnania mesačných sociálnych odvodov Jozefa v Českej vs. Slovenskej republike si môžeme všimnúť, že **výška sociálnych odvodov na Slovensku je takmer o 60 % vyššia**. Vyššia výška sociálnych odvodov je zapríčinená **spôsobom výpočtu mesačného vymeriavacieho základu**, z ktorého sa vypočítavajú odvody a taktiež **vyššou % sadzbou sociálneho poistenia**.

Fínsko

SZČO, ktorá sa rozhodla prvýkrát podnikáť formou samostatne zárobkovej činnosti, poskytuje štát od roku 1992 **zľavu z poistného**. Výška zľavy bola v roku 2018 **22 % z celkovej výšky poistného** (t. j. z 24,1 % resp. 25,6 %), pričom sa poskytuje bez ohľadu na vek SZČO **na prvých 48 mesiacov podnikania**. Ak prvé obdobie podnikania trvá kratšie ako 48 mesiacov, zľavu z poistenia si môže vyčerpať aj v ďalšom období, až do naplnenia 48 mesiacov.

Príspevok na dôchodkové poistenie, ktorý SZČO odvádza, je vo výške **24,1 % z ich potvrdeného zárobku** (YEL insurance contribution). Pre SZČO vo veku 53 až 63 rokov, je výška príspevku na poistenie 25,6 %. **Poistné YEL** je pritom **flexibilné**, čo znamená, že SZČO sa môže rozhodnúť **dočasne platiť nižšie** (o 10 až 20 %) **alebo vyššie** (10 až 100 %) poistné v závislosti od toho, **ako sa jej darí v podnikaní**. Výška dôchodku SZČO pritom závisí od výšky zaplatených príspevkov YEL – ak ich SZČO zanedbá tým, že ich neuhradí alebo bude platiť v nízkej výške, jej dôchodok bude nízky. Systém sociálneho zabezpečenia SZČO je teda postavený vo veľkej miere na zodpovednosti samotnej SZČO. Od YEL príjmu sa pritom neodvíja len výška dôchodkového poistenia, ale taktiež výšky kompenzácie v nezamestnanosti, nemocenského a rodičovského príspevku.

Výpočet sociálneho poistenia, jeho výška a miera krytia je v rámci členských krajín EÚ výrazne odlišná. Odlišnosti, v porovnaní so slovenským systémom, spočívajú najmä vo vylúčení niektorých druhov sociálneho poistenia, ktoré SZČO platí, v dobrovoľnosti ich platenia

a rozdielných nárokov na čerpanie. V Českej republike je odlišný vymeriavací základ, na základe ktorého sa vypočítava sociálne poistenie platené SZČO. Zatiaľ čo Slovenská republika využíva na výpočet zložitý vzorec s umelo vytvoreným koeficientom, Česká republika počíta výšku odvodov z 50 % zisku SZČO. Fínsko poskytuje na prvých 48 mesiacov podnikania zľavu z poistného a umožňuje platiť poistné v závislosti od toho, ako sa SZČO darí v podnikaní.

4.3 Súbeh podnikania formou živnosti a závislej práce v Českej republike

V Českej republike **zákon rozlišuje, či SZČO (OSVČ) podniká v rámci hlavnej alebo vedľajšej činnosti. Ak podniká v rámci vedľajšej činnosti, teda napríklad popri zamestnaní, štúdiu, na materskej alebo na dôchodku, čakajú ju výhodnejšie nastavené podmienky. Minimálny vymeriavací základ, z ktorého platí poistné na sociálne poistenie, je desatina priemernej mzdy (pri hlavnej činnosti je to štvrtina). Pre rok 2019 je vymeriavací základ 3 270 Kč (cca 120 eur²⁰), 29,2 % z tejto sumy predstavuje 955 Kč (cca 35 eur²¹). Podobne ako na Slovensku, prvý rok SZČO neplatí preddavky na sociálne poistenie (platí to však len pri vedľajšej činnosti, v prípade hlavnej činnosti platí v prvom roku podnikania preddavky v minimálnej výške, teda 2 388 CZK v roku 2019, v prepočte cca 88 eur²²). Tie mu vyčíslí Správa sociálneho zabezpečenia podľa skutočných ziskov, po podaní prehľadu o príjmoch a výdavkoch.**

Ak navyše zisk z podnikania SZČO pri vedľajšej činnosti **nepresiahne rozhodujúcu čiastku, živnostník nemusí sociálne poistenie za daný rok platiť vôbec a nebudú sa ho týkať ani žiadne preddavky.** Pre rok 2019 predstavuje rozhodujúcu čiastku **78 476 Kč (cca 2 889 eur²³)**. Ak túto čiastku SZČO prekročí, bude platiť v nasledujúcom roku preddavky, ktoré mu vzniknú na základe prehľadu o príjmoch a výdavkoch, nie však menej než 955 Kč. Ak podniká len časť roka, rozhodujúca čiastka sa pomerne znižuje na dvanástinu za každý mesiac podnikania.

Tabuľka 8 **Porovnanie sociálneho poistenia SZČO pri hlavnej a vedľajšej činnosti za rok 2019²⁴**

Minimálny ročný vymeriavací základ – hlavná činnosť	98 100 Kč	3 611,53 eur
Minimálny mesačný vymeriavací základ – hlavná činnosť	8175 Kč	300,96 eur
Minimálny ročný vymeriavací základ – vedľajšia činnosť	39 240 Kč	1 444,61 eur
Minimálny mesačný vymeriavací základ – vedľajšia činnosť	3270 Kč	120,38 eur
Minimálny mesačný preddavok – hlavná činnosť	2388 Kč	87,91 eur
Minimálny mesačný preddavok – vedľajšia činnosť	955 Kč	35,16 eur
Rozhodujúca hranica pre vedľajšiu činnosť	78 476 Kč	2 889,08 eur

Zdroj: vlastné spracovanie SBA na základe dát dostupných na stránke Finance.cz

Aj v prípade zdravotného poistenia nemusí SZČO, ktorá je zároveň zamestnancom a podnikanie nie je jej hlavným zdrojom príjmu, platiť preddavky na zdravotné poistenie. Poistné doplatí jednorazovo až nasledujúci kalendárny rok, po podaní prehľadu o príjmoch a výdavkoch za kalendárny rok, za ktorý sa poistné platí.

²⁰ Prevod CZK do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

²¹ Prevod CZK do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

²² Prevod CZK do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

²³ Prevod CZK do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

²⁴ Prevod CZK do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

Priklad:

Zamestnanec Jozef si privyrába tvorbou fotografií, ktorá je jeho vedľajším podnikaním, čo znamená, že neplatí z týchto príjmov preddavky na zdravotné poistenie. Poistné doplatí jednorazovo. V roku 2018 mal príjem z tejto vedľajšej činnosti vo výške 100 000 Kč a rozhodol sa uplatniť si paušálne výdavky (40 %), na zdravotnom poistení doplatí v roku 2019 jednorazovo 4 050 Kč (60 000 Kč x 50 % x 13,5 %), teda približne 149,1 eur²⁵.

V porovnaní s Českou republikou, ktorá rozlišuje súbeh a v závislosti od toho upravuje aj minimálne mesačné preddavky na sociálne poistenie, Slovenská republika takéto rozlíšenie v rámci sociálneho poistenia nepozná. Osoby, ktoré sú súčasne zamestnancami a vo voľnom čase si privyrábajú, sú tak v konečnom dôsledku „trestaní“ za svoju aktivitu vo forme vysokého odvodového zaťaženia.

4.4 Neobmedzené ručenie SZČO

Česká republika

V porovnaní s krajinou, ktorej právna úprava je našej najbližšia, sa **z pohľadu ručenia česká SZČO nelíši od slovenskej právnej úpravy**. SZČO (OSVČ) ručí za záväzky z podnikania celým svojím majetkom, t. j. aj tým, ktorý na podnikanie nevyužíva a za určitých okolností aj majetkom, ktorý spadá pod bezpodielové spoluvlastníctvo manželov.

Poľsko

Rovnako ako v prípade Českej republiky, aj v Poľsku predstavuje samostatne zárobková činnosť na jednej strane menej komplikovaný proces pri zakladaní podnikania, možnosť nebyť viazaný na vyšší počiatočný kapitál, zároveň však predstavuje **riziko v podobe neobmedzeného ručenia**, ktoré je potrebné vziať do úvahy pri rozhodovaní sa, ktorú formu si budúci podnikateľ zvolí. SZČO (*indywidualna działalność gospodarcza*) v Poľsku rovnako ručí za záväzky z podnikania celým majetkom, t. j. aj v tejto krajine hovoríme o tzv. neobmedzenom ručení a z tohto hľadiska ide o najrizikovejšiu formu podnikania. Podobnú úroveň neobmedzenej zodpovednosti však možno vidieť aj v prípade verejnej obchodnej spoločnosti alebo v komanditnej spoločnosti (pri spoločníkoch v postavení komplementára).

Maďarsko

Aj v Maďarsku, ktorým si sfinalizujeme krajiny V4, ručia SZČO za záväzky, ktoré vznikli pri vykonávaní ich podnikania, svojím majetkom **bez obmedzení**. V prípade vzniku dlhov tak ohrozujú aj svoj súkromný majetok. Ide o formu podnikania v Maďarsku označovanú ako podnik jednotlivca (*egyéni vállalkozó*), resp. e. v.

Rakúsko

Podnikanie fyzických osôb (*Einzelunternehmen*) sa v oblasti právnej úpravy ručenia za záväzky vyplývajúce z ich podnikateľskej činnosti nijako neodlišuje od krajín V4.

Veľká Británia

Pre porovnanie, krajina fungujúca na princípoch angloamerického právneho systému, upravuje problematiku ručenia fyzických osôb-podnikateľov (*sole trader*) rovnako ako predošlé krajiny. Nakoľko ani v danej právnej úprave neexistuje v prípade SZČO rozdiel vo vymedzení obchodného a súkromného majetku – „*business and the owner are the same*“ – ručí za prípadné dlhy svojho podniku všetkým, čo jej patrí. V angličtine sa toto neobmedzené ručenie označuje ako „*unlimited liability*“ na rozdiel od *limited company*, ktorá je ekvivalentom slovenskej s.r.o., teda samotný názov zdôrazňuje rozdiel v ručení medzi uvedenými formami podnikania.

²⁵ Prevod CZK do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

Neobmedzené ručenie je charakteristickým prvkom podnikania fyzických osôb. Vo všetkých uvedených krajinách neexistuje právna úprava, ktorá by rozlišovala medzi osobným a obchodným majetkom fyzickej osoby-podnikateľa, a rovnako v porovnávaných krajinách neexistuje úprava, ktorá by ručenie fyzickej osoby-podnikateľa zo zákona obmedzovala, na základe čoho potom ručí za záväzky, ktoré mu pri podnikaní vznikajú, celým svojím majetkom (vrátane spoločného majetku v BSM).

4.5 Paušálne výdavky SZČO

Česká republika

Rovnako ako v našej právnej úprave, aj v Českej republike platí, že ak poplatník neuplatní výdavky preukázateľne vynaložené na dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov, môže uplatniť paušálne výdavky (percentom z príjmov). V súvislosti s vývojom legislatívy v danej oblasti sa posledné obdobie opätovne zvýšila čiastka, ktorú môžu SZČO (OSVČ) na výdavky uplatniť, a to na dvojnásobok oproti pôvodnému stavu. Hranica príjmov, z ktorých je možné odpočítať paušálne výdavky, stúpila z pôvodného 1 milióna na 2 milióny Kč (cca 73 630 eur²⁶). Vyšší limit bude možné uplatniť za rok 2019, teda v daňovom priznaní podávanom na začiatku roka 2020. Každopádne, aj v tomto prípade platí, že uplatňovanie paušálnych výdavkov má význam u SZČO, ktoré majú vyššie skutočné príjmy alebo u tých SZČO, ktoré nemajú veľa preukázateľných výdavkov.

Podľa zákona č. 586/1992 Sb. o daních z príjmov je dôležité rozlišovať jednotlivé druhy činností, na základe čoho sa určuje **výška paušálnych výdavkov**:

- a) **80 %, najviac do výšky 1 600 000 Kč (58 903,66 eur)²⁷ za rok**, z príjmov z remeselných živností, poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva vykonávaných ako samostatná činnosť.
- b) **60 %, najviac do výšky 1 200 000 Kč (44 177,74 eur) za rok**, z príjmov z voľných, viazaných a koncesovaných živností.
- c) **40 %, najviac do výšky 800 000 Kč (29 451,83 eur) za rok**, z príjmov zo samostatnej činnosti (nie živnosť), napr. z iného podnikania podľa zvláštnych predpisov, z užívania či poskytnutia práv z priemyselného či iného duševného vlastníctva, autorských práv vrátane práv príbuzných autorskému právu, a to vrátane príjmov z vydávania, rozmnožovania a rozširovania literárnych a iných diel na vlastné náklady, z inej samostatnej zárobkovej činnosti = OSVČ bez živnosti.
- d) **30 %, najviac do výšky 600 000 Kč (22 088,87 eur) za rok**, z príjmov z prenájmu a pri príjmoch z nájmu majetku zaradeného v obchodnom majetku.

Ak má SZČO príjmy z činnosti, pre ktoré platia rôzne % výdavkov, evidujú sa zvlášť. Nie je možné tiež kombinovať a uplatniť pre niektoré príjmy paušál a pre ďalšie príjmy reálne vynaložené výdavky.

Maďarsko

Podľa maďarskej právnej úpravy je potrebné rozlišovať medzi tzv. nezávislými osobnými službami (podobné slobodným povolaniam na Slovensku) a osobami podnikajúcimi na základe živnostenského oprávnenia, nakoľko tieto dve skupiny sú zdaňované rozdielne:

Nezávislé osobné služby (farmári, audítori, umelci) si môžu uplatňovať buď:

- a) skutočné výdavky, alebo
- b) paušálne výdavky vo výške 10 % z príjmov.

²⁶ Prevod CZK do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

²⁷ Prevod CZK do EUR v písm. a) až d) bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

Základ dane, teda hrubý príjem mínus buď skutočné alebo paušálne výdavky, sa následne zdaní sadzbou dane z príjmu vo výške 15 %.

Osoby podnikajúce na základe živnosti, ale napr. aj notári, veterinári, lekárnici, ktorých príjem nepresiahol 15 mil. HUF (cca 42 637 eur²⁸) – u obchodníkov je táto hranica až 100 mil. HUF (cca 284 244 eur²⁹) – v zdaňovacom období, si môžu uplatniť **paušálne výdavky vo výške 40 % - 93 % z hrubého príjmu**. V princípe sú paušálne výdavky vo výške 40 % hrubého príjmu, napr. kaderníci a taxikári si však môžu uplatniť paušálne výdavky až do výšky 80 %, zatiaľ čo napr. mäsiari a producenti živočíšnych produktov si môžu uplatniť paušálne výdavky až do výšky 93 % hrubých príjmov. Daňový základ je následne **zdanený sadzbou vo výške 9 %**.

Veľká Británia

Aj vo Veľkej Británii existuje možnosť uplatniť si tzv. **zjednodušené výdavky**, ktoré zaručujú spôsob výpočtu určitých obchodných výdavkov pomocou paušálnych sadzieb, namiesto výpočtu skutočných obchodných výdavkov. Zjednodušené výdavky môžu využívať SZČO, čo im nepochybne zaručuje oproti s.r.o., ktoré zjednodušené výdavky uplatňovať nemôžu, výhodu v podobe možnosti voľby. **Paušálne sadzby však SZČO môžu použiť len na presne vymedzený počet výdavkov**, a to výdavky na vozidlo, výdavky, ktoré vznikajú v súvislosti s prácou z domu, resp. na bývanie v rámci miesta podnikania. **Všetky ostatné výdavky možno uplatniť len vo forme skutočných výdavkov**. Postup je taký, že uvedené výdavky (ktorých evidenciu si SZČO v priebehu zdaňovacieho obdobia vedie), sa zahrnú do celkových výdavkov v rámci daňového priznania.

Možnosť uplatňovania výdavkov v podobe percenta z príjmov existuje v Českej republike, ktorej právna úprava sa slovenskej právnej úprave približuje najviac, pričom v prípade paušálnych výdavkov sa posledné obdobie opätovne zvýšila čiastka, ktorú môžu SZČO na výdavky uplatniť, a to na dvojnásobok oproti pôvodnému stavu. Výška paušálu (30 % - 80 %) pritom závisí od vykonávania konkrétneho druhu činnosti. Uplatňovanie tzv. zjednodušených výdavkov existuje aj v právnej úprave Veľkej Británie s rozdielom, že paušálne sadzby môžu SZČO použiť len na presne vymedzený počet výdavkov a tiež napr. v Maďarsku si dokonca môžu osoby podnikajúce na základe živnosti, ale napr. aj notári, veterinári, lekárnici, ktorých príjem nepresiahol určenú hranicu v zdaňovacom období, uplatniť paušálne výdavky vo výške 40 % - 93 % z hrubého príjmu. Z krajín V4 možnosť uplatniť si výdavky vo forme paušálu neexistuje v Poľsku.

4.6 Splatnosť faktúr

Česká republika

Od roku 2013 je dĺžka splatnosti faktúr obmedzená zákonom. V zákone sa zakotvila základná **30-dňová, resp. 60-dňová lehota**.

Základná lehota je podľa zákona 30 dní, avšak v prípade vzťahu dvoch podnikateľských subjektov je možné lehotu predĺžiť až na 60 dní, pričom lehota začína plynúť dňom, kedy bola zo strany veriteľa odovzdaná faktúra k zaplateniu. V niektorých prípadoch si môžu podnikatelia dohodnúť aj dlhšiu lehotu splatnosti, nesmie to však byť voči veriteľovi hrubo nespravodlivé. V Českej republike sa tiež sprísnila sankcie za nedodržanie uvedených lehôt. Výšku úrokov si podnikatelia môžu dohodnúť podľa vlastného uváženia, pokiaľ tak neurobia, vzniká veriteľovi nárok na úroky z omeškania vo výške danej zákonom.

Cieľom uvedenej novely bol predovšetkým boj s tzv. druhotnou platobnou neschopnosťou a podľa [vyjadrenia Hospodárske komory ČR](#) došlo v tomto smere k určitému zlepšeniu, hlavne vo vzťahu výrobcov a veľkoobchodníkov, kde v minulosti existoval problém, že lehoty splatnosti

²⁸ Prevod HUF do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

²⁹ Prevod HUF do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 20.4.2020.

boli nastavované príliš vysoko – stanovenie dlhších lehôt ako sú ustanovené zákonom by však v súčasnosti nebolo možné, nakoľko by tieto lehoty boli neplatné.

Poľsko

Od roku 2013 je v platnosti zákon týkajúci sa platobných lehôt v obchodných transakciách. Zákon ustanovuje zákonné platobné podmienky pri predaji tovaru alebo služieb, ak súvisia s obchodnou činnosťou. V prípade, že dlžníkom je verejný subjekt, maximálna splatnosť **nemôže podľa zákona presiahnuť 30 dní**. Strany sa však môžu dohodnúť na dlhšej lehote, ak dohodnutá lehota nepresahuje 60 dní, a súčasne, je to objektívne odôvodnené (vyplýva to z dohody alebo z osobitných dôvodov). V prípade, že dlžník nie je verejný subjekt, dátumy splatnosti sa líšia. **Maximálna splatnosť je 60 dní**. Aj napriek tomu si však veriteľ môže po uplynutí 30 dňovej lehoty nárokovať úrok z omeškania. Podľa zákona je v prípade, že ak do 30 dní od splnenia povinnosti zo strany veriteľa a doručení faktúry dlžníkovi, nie je platba zrealizovaná, stáva sa splatný zákonný úrok - v súčasnosti vo výške **13 % ročne**, a to až do dňa zrealizovania platby.

Slovensko patrí medzi krajiny, kde sa splatnosť faktúr pre koncových a aj pre biznis zákazníkov pohybuje na hornej hranici – v poslednom mapovanom roku 2018 mala priemerne trvať úhrada faktúry až 36 dní. V Nemecku úhrada faktúr trvá 23 dní, rovnako tak v Dánsku. V Českej republike či Chorvátsku uplynie 34 dní, kým sa uhradí faktúra. Aj Rusko má oveľa kratšiu splatnosť faktúr, a to len 19 dní. Vyplýva to z reprezentatívnej štúdie spoločnosti [EOS KSI](#).

Závery a odporúčania

V nadväznosti na predchádzajúce kapitoly analýzy vybraných aspektov podnikania SZČO má posledná kapitola za cieľ stanoviť niekoľko návrhov alternatívnych riešení, ktoré by potenciálne mohli viesť k **zlepšeniu podnikania SZČO**. Jednotlivé návrhy vychádzajú z úpravy živnostenského podnikania v iných krajinách a z celospoločenskej diskusie, ktorá sa na Slovensku k problematike živnostenského podnikania vedie už niekoľko rokov. Jednotlivé alternatívne alebo zmierňujúce opatrenia možno aplikovať tak osobitne, ako aj niektoré z nich kombinovať.

Zavedenie zjednodušených režimov pre SZČO za účelom zníženia daňovo-odvodového zaťaženia

Vytvorenie a **zavedenie zjednodušeného režimu pre SZČO**, ktorý by **nahradil daň z príjmu, sociálne a zdravotné odvody jednotným mesačným „poplatkom“**. SZČO by platila mesačnú daň (jednu platbu) v stanovenej výške do určitej výšky príjmu, pričom v prípade, že by túto výšku príjmu prekročila, podliehal by príjem nad touto hranicou vyššiemu zdaneniu. SZČO by mohla platiť aj vyššiu mesačnú daň v prípade, že by chcela mať vyšší nárok zo sociálnych odvodov. Inšpirovať sa možno v maďarskej právnej úprave.

Ustanovenie výnimiek z odvodových povinností SZČO za účelom motivovať mladých ľudí začať podnikat' formou SZČO

Ak sa fyzická osoba vo veku napr. do 30 rokov rozhodne začať podnikat' formou SZČ, mala by mať nastavené podmienky zo strany štátu tak, aby bola motivovaná zarábať sama na seba a zároveň mala vytvorené **podmienky na zvládnutie prvých rokov začiatkov podnikania**, ktoré sú často spojené s investíciami do rozbehu podnikania a s nulovým či záporným výsledkom hospodárenia. Prvé 3 roky by jej mohla byť poskytnutá napr. zľava z poistného, aby nebola hneď druhý rok podnikania zaťažená minimálnymi či vyššími odvodmi na sociálne poistenie. Podobné výnimky možno ustanoviť aj pre rôzne znevýhodnené skupiny obyvateľstva, ako napr. starších ľudí nad 50 rokov, zdravotne postihnutých osôb, u ktorých už v súčasnosti funguje podporný systém pri ich zamestnávaní. Inšpirovať sa možno vo fínskej právnej úprave.

Zmena spôsobu výpočtu odvodov na sociálne poistenie SZČO

Zmena výpočtu mesačného vymeriavacieho základu, z ktorého sa odvíja výška sociálneho poistenia tým, že **sa zložitý vzorec s umelo vytvoreným koeficientom nahradí veličinami, ktorých vstup do výpočtu má reálne opodstatnenie**. Inšpirovať sa možno v českej právnej úprave.

Spravodlivejšie nastavenie odvodu na nemocenské poistenie SZČO

Nakoľko v súčasnosti absentuje logika úhrady sadzby nemocenského poistenia zo strany SZČO o 1,6 % vyššej ako je sadzba pre zamestnávateľa a zamestnanca spolu vo vzťahu k poskytovaným dávkam - vyrovnávacia dávka a materské, vhodným riešením by bolo buď **relevantné zníženie sadzby odvodu na nemocenské poistenie alebo zvýšenie súm jednotlivých dávok z nemocenského poistenia vyplývajúcich**.

Dobrovoľné úrazové poistenie Sociálnej poisťovne aj pre SZČO

Na rozdiel od pracujúcich v pracovnom pomere, nie sú FO podnikatelia v prípade pracovného úrazu nijako poistne chránení. Povinné úrazové poistenie sa na nich nevzťahuje, možnosť uzatvoriť dobrovoľné úrazové poistenie im Sociálna poisťovňa neumožňuje. Zároveň absentuje informovanosť živnostníkov o možnostiach uzatvoriť komerčné dobrovoľné úrazové poistenie. Z toho dôvodu navrhujeme **zaviest' možnosť dobrovoľného úrazového poistenia SZČO**, obdobne ako existuje aj dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti. Vhodne nastaveným systémom by došlo k poistnej ochrane SZČO v prípade pracovného úrazu a k prevencii voči zneužívaniu tohto inštitútu, ktorá je dnes hlavným argumentom jeho absencie.

Ako kompromis pre obdobie nastavovania vhodného systému pre dobrovoľné úrazové poistenie SZČO navrhujeme **zvýšiť informovanosť SZČO o možnosti a potrebe uzatvoriť komerčné úrazové poistenie**, nakoľko sa nenachádza v balíčku sociálneho poistenia, ktoré SZČO platí povinne a častokrát o absencii úrazového poistenia nemá informáciu a zistí to až pri samotnom pracovnom úraze.

Rozlíšenie, či SZČO podniká v rámci hlavnej alebo vedľajšej činnosti a v závislosti od toho nastavenie odvodových povinností

Ak SZČO podniká v rámci vedľajšej činnosti, teda najmä **popri zamestnaní – závislej činnosti, z ktorej príjmu už uhrádza odvody, mala by sa táto skutočnosť premietnuť do zvýhodneného vzorca pre výpočet odvodov na sociálne poistenie**. Napr. by mohla SZČO platiť poistné len na tie zložky sociálneho poistenia, u ktorých nedochádza k duplicite bez nároku na vyššiu dávku (napr. suma materskej dávky má zákonom stanovené maximum, ktoré ak zamestnanec dosiahne na základe úhrady odvodov zo zamestnania, tak príslušné % v rámci nemocenského poistenia uhrádzané z jeho strany ako SZČO mu nárok na dávku už nezvyšuje). Rovnako by sa mal v prípade súbehu **prehodnotiť systém úhrady zdravotných odvodov, ktorých výška je pre mieru či kvalitu poskytovania zdravotnej starostlivosti irelevantná**. Inšpirovať sa možno v českej právnej úprave.

Zmena neobmedzeného ručenia na ručenie obmedzené

Neobmedzené ručenie FO podnikateľa je v súčasnosti už neopodstatnené a jeho existencia v porovnaní s inými formami podnikania predstavuje značnú nerovnováhu. Navrhujeme preto **zmeniť neobmedzené ručenie pre FO podnikateľov na ručenie obmedzené, napr. do výšky 3 000 eur** alebo do obdobnej hranice, ako je stanovená pri obmedzenom ručení obchodných spoločností.

Na základe uskutočnenia medzinárodného porovnania možno potvrdiť, že predmetná problematika je upravená v právnych poriadkoch okolitých štátov veľmi podobne ako v Slovenskej republike, zmenou prístupu k SZČO by však Slovenská republika umožnila riešenie tejto problematiky nielen u nás, ale aj v rámci krajín EÚ a stala by sa okrem toho aj lídrom zmeny, ktorá vie pomôcť tisíckam SZČO.

Ďalšie zvýšenie limitu paušálnych výdavkov pre SZČO

S cieľom sprístupniť inštitút paušálnych výdavkov širšiemu spektru živnostníkov, navrhujeme **d'alšie zvýšenie limitu paušálnych výdavkov na max. sumu 29 800 eur**. Pri tejto úrovni by boli **uplatniteľné pre podnikateľov s obrátom do 49 790 eur**, čo je limit pre povinnú registráciu na platiteľa DPH. Inšpirovať sa možno v českej právnej úprave.

Zvýšenie paušálnych výdavkov SZČO pri vybraných druhoch živností

Na základe stanovenia kľúčových oblastí hospodárstva, ktoré je potrebné podporiť, akými sú **napríklad poľnohospodárstvo, či vybrané remeselné živnosti, navrhujeme zvýšiť % paušálnych výdavkov zo 60 na 80 %** a tým rozčleniť paušálne výdavky aspoň do 2 skupín. Inšpirovať sa možno v maďarskej a v českej právnej úprave.

Ochrana SZČO pred druhotnou platobnou neschopnosťou

S ohľadom na početnosť zastúpenia FO-podnikateľov a posilnenie ich postavenia, navrhujeme upraviť podmienky platobného styku tak, aby bola **splatnosť faktúr vystavených FO podnikateľom zákonom stanovená na max. 30 dní bez zmluvného predĺženia** a v prípade omeškania bola zmluvná strana povinná automaticky uhradiť **sankciu v podobe úrokov**. Zároveň navrhujeme, aby sa ustanovila **povinnosť pre podnikateľov uhrádzať peňažné záväzky v poradí podľa lehoty splatnosti faktúry**.

Na záver možno konštatovať, že na základe uskutočnených analýz sa – aj popri schválení zníženej dane z príjmov aj pre SZČO na 15 % v prípade príjmov (výnosov) neprevyšujúcich sumu 100 000 eur – ako problematické javia inštitúty:

1. **odvody SZČO a dobrovoľné úrazové poistenie**
2. **súbeh podnikania formou živnosti a závislej práce**
3. **neobmedzené ručenie SZČO**
4. **paušálne výdavky SZČO**
5. **splatnosť faktúr**

Na základe alternatívnych riešení a zmierňujúcich opatrení možno výsledky analyzovania vybraných aspektov podnikania živnostníkov zhrnúť nasledovnými zisteniami:

- ✓ **nesystematicky a prísne nastavené platenie odvodov SZČO** predstavuje hlavný dôvod, ktorý odrádza od tejto formy podnikania, pričom zmena by sa mala orientovať najmä na vhodnejšie nastavenie vzorca pre výpočet vymeriavacieho základu pre sociálne i zdravotné odvody, na spravodlivejšie nastavenie nemocenského poistenia z hľadiska odvodu i dávok, na riešenie absencie dobrovoľného štátneho úrazového poistenia, ako aj zmiernenie odvodových povinností v prípade príjmu z podnikania ako vedľajšej činnosti (ad. body 1. a 2.);
- ✓ **prekonaný inštitút neobmedzeného ručenia SZČO** už v dnešnej dobe predstavuje anachronizmus, ktorý by mal byť nahradený obdobným obmedzeným ručením, ako je tomu pri iných formách podnikania (ad. bod 3.);
- ✓ **využívanie paušálnych výdavkov** ako spôsobu zníženia daňového základu o fiktívne výdavky v zákonom stanovenej výške **bude v nasledujúcom období významne rásť**, nakoľko neustále rastie počet podnikateľov, ktorí na vykonávanie svojej podnikateľskej činnosti nepotrebujú veľa vstupov, napr. účtovník, programátor či spisovateľ, resp. aj freelancer, využívajúc najmä osobné know-how, nadobudnuté vedomosti, schopnosti a zručnosti, ktoré nie je možné nákladovo preukázať. Práve podporou tohto inštitútu cez zvýšenie limitu či % podielu možno zachovať jeden z najatraktívnejších dôvodov pre začatie podnikania formou SZČ (ad. bod 4.);
- ✓ **priemerná splatnosť faktúr na Slovensku je 36 dní**, čo je významne viac ako európsky priemer a má to za následok predpoklad vzniku druhotnej platobnej neschopnosti, čoho dôkazom je aj skutočnosť, že až 27 % platieb na Slovensku prichádzalo v r. 2018 s omeškaním alebo vôbec, voči priemeru 19 % v západnej Európe. Riešením by mohlo byť **prehodnotenie súčasnej maximálnej doby splatnosti faktúr, ako aj efektívnejšie nastavenie sankcií či pravidlo úhrady faktúr v poradí podľa lehoty splatnosti** (ad. bod 5.).